

Α.Ε.Ι. ΠΕΙΡΑΙΑ Τ.Τ.

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Π.Μ.Σ. ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA)

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*“ Επιχειρηματικότητα - Επιχειρηματικό κλίμα στην Ελλάδα:
Ελληνική Πραγματικότητα και Καλές Διεθνείς”*

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ: ΤΣΑΚΙΡΙΔΟΥ ΣΗΜΕΛΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΣΠΥΡΙΔΑΚΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	5
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 2: Επιχειρηματικό κλίμα και ανάπτυξη επιχειρηματικότητας	7
2.1 Έννοια επιχειρηματικότητας	7
2.2 Βασικές μεταβλητές επιχειρηματικότητας	8
2.3 Στάδια επιχειρηματικότητας	10
2.3.1 Διαμόρφωση της ιδέας	10
2.3.2 Εντοπισμός της επιχειρηματικής ευκαιρίας.....	11
2.3.3 Φάση σχεδιασμού και προετοιμασίας πριν την έναρξη.....	12
2.3.4 Έναρξη υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας	13
2.3.5 Έναρξη λειτουργίας της νέας επιχείρησης και ακόλουθη ανάπτυξη.....	14
2.4 Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων στην Ελλάδα της κρίσης	15
2.5 Τομείς επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων σήμερα.....	17
2.6 Επιχειρηματικό κλίμα Ελληνικής Οικονομίας	20
Κεφάλαιο 3: Παραγωγικές βιομηχανίες υγειονομικού ενδιαφέροντος.....	24
3.1 Ορισμός	24
3.2 Υγειονομικοί όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας βιομηχανιών υγειονομικού ενδιαφέροντος	25
3.3 Δικαιολογητικά ίδρυσης βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος.....	26
3.4 Εμπλεκόμενοι φορείς.....	28
3.5 Χρηματοδότηση νέας Βιομηχανίας Υγειονομικού ενδιαφέροντος – Βιομηχανίας Τροφίμων	30

3.6 Απαιτούμενο χρονικό διάστημα	35
3.7 Διαδικασίες Fast track για την έναρξη νέων επιχειρήσεων.....	41
Κεφάλαιο 4: Εναλλακτικές Διεθνείς πρακτικές.....	49
4.1 Εισαγωγή	49
4.2 Η περίπτωση της Βουλγαρίας	50
4.3 Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου	54
Κεφάλαιο 5: Συγκριτική Αξιολόγηση.....	57
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα – Προτάσεις	62
Βιβλιογραφία	70
Α. Ελληνική	70
Β. Ξενόγλωσση-Ηλεκτρονική.....	71

Περίληψη

Αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας ήταν η μελέτη των επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος και πιο συγκεκριμένα μιας βιομηχανίας τροφίμων, εστιάζοντας κυρίως στο τρόπο με τον οποίο μπορεί να ιδρυθεί μια τέτοια βιομηχανία στην Ελλάδα, κάνοντας ιδιαίτερη αναφορά στα δικαιολογητικά, τις διαδικασίες και τις ενέργειες που απαιτούνται, καθώς επίσης και στον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αποκτήσει πρόσβαση σε χρηματοδότηση.

Στόχος όλων αυτών ήταν να εντοπιστεί κατά πόσον είναι εύκολη ή όχι η ίδρυση μιας τέτοιας βιομηχανίας στην Ελλάδα, συγκρίνοντάς τη κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα με τις αντίστοιχες πρακτικές που απαιτούνται σε χώρες όπως η Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο, ώστε μέσω της σύγκρισης αυτής να εντοπιστούν οι κυριότερες ομοιότητες και αντίστοιχα οι κυριότερες διαφορές.

Το βασικό συμπέρασμα, το οποίο κατέληξε η παρούσα εργασία ήταν ότι η Ελλάδα βρίσκεται ακόμα πίσω σε σχέση με τις πρακτικές που ακολουθούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο, συνεπώς απαιτούνται ακόμα πολλά να γίνουν ώστε να απλοποιηθούν περαιτέρω οι διαδικασίες για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, προωθώντας με αυτό τον τρόπο αποτελεσματικά την επιχειρηματικότητα τόσο σε εγχώριους όσο και σε ξένους επιχειρηματίες.

Λέξεις Κλειδιά: Επιχειρηματικότητα, Επιχειρήσεις Υγειονομικού Ενδιαφέροντος, Βιομηχανία τροφίμων, άδεια λειτουργίας

Abstract

This paper aims to study the sanitary businesses and more specifically a food industry, mainly focusing on how it can be set up such an industry in Greece, with particular reference to the documents, the procedures and the actions required, as and also the way in which it can gain access to finance.

The aim of all this was to identify whether it is easy or not the establishment of such an industry in Greece, comparing the situation in Greece with those practices required in countries like Bulgaria and United Kingdom, so that by comparing this to identify the main similarities and the main differences respectively.

The main conclusion of this paper was that Greece is still behind the practices in the United Kingdom is therefore still needed to be done to further simplify the procedures for establishing a food industry, promoting it how effective entrepreneurship to both domestic and foreign entrepreneurs.

Keywords: Entrepreneurship, Sanitary Businesses, Food Industry, license

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθούν οι παραγωγικές επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος, οι οποίες αποτελούν μια κατηγορία μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες μέσω των λειτουργιών τους συμβάλλουν αποτελεσματικά στην ενίσχυση της παραγωγικότητας και της επιχειρηματικότητας της ελληνικής οικονομίας.

Πιο συγκεκριμένα, στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί η έννοια των επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να καταδείξουμε τις επιχειρήσεις που περιλαμβάνονται στην έννοια αυτή, ενώ στη συνέχεια θα αναφερθούμε στις διαδικασίες που σχετίζονται με την ίδρυση αυτών των επιχειρήσεων και τους εμπλεκόμενους φορείς τους, όπως επίσης και στους τρόπους χρηματοδότησης και επιδότησης στους οποίους μπορούν να βασιστούν οι ιδιοκτήτες τους, για την άντληση κεφαλαίων για τη λειτουργία τους.

Εν συνεχεία, θα αναφερθούμε στον τρόπο οργάνωσης αυτού του είδους των επιχειρήσεων, στο φορολογικό καθεστώς που διέπει σήμερα τις επιχειρήσεις αυτές στη χώρα μας, ενώ θα γίνει και προσπάθεια σύγκρισης με το ισχύει σε χώρες όπως η Βουλγαρία και η Αγγλία.

Τέλος, θα γίνει αναφορά στο φαινόμενο fast track, το οποίο βρίσκεται στην επιφάνεια τα τελευταία χρόνια ελέω της κρίσης, ώστε να δούμε κατά πόσον έχει βελτιωθεί ή όχι η υπάρχουσα κατάσταση για την ίδρυση των επιχειρήσεων αυτών.

Κεφάλαιο 2: Επιχειρηματικό κλίμα και ανάπτυξη επιχειρηματικότητας

2.1 Έννοια επιχειρηματικότητας

Όσον αφορά την έννοια της επιχειρηματικότητας, αυτή αποτελεί μια έννοια η οποία είναι αρκετά πλατιά, με αποτέλεσμα μέχρι στιγμής να μην έχει αποτυπωθεί ένας συνολικά αποδεκτός ορισμός της. Ο λόγος για τη μη ύπαρξη ενός ακριβούς ορισμού έχει να κάνει με το γεγονός ότι υπάρχουν πολλές και αρκετές διαφωνίες μεταξύ των ερευνητών, αναφορικά με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της επιχειρηματικότητας. (Κακαρούχα, 2008)

Ετυμολογικά, η λέξη «επιχειρηματικότητα» προέρχεται από το ρήμα «επιχειρώ», το οποίο σημαίνει προσπαθώ να κάνω κάτι καινούργιο. Ουσιαστικά, η επιχειρηματικότητα είναι εκείνη δραστηριότητα των ατόμων, η οποία δεν μπορεί να αντικατασταθεί σε πλήρη βαθμό στην οικονομική ζωή από καμιά άλλη συναφή δραστηριότητα των ατόμων, όπως είναι αυτή του υπαλλήλου, του μισθωτού διευθυντή κλπ (Καραγιάννης, 1999)

Κατά συνέπεια, η έννοια της επιχειρηματικότητας έχει να κάνει με συμπεριφορές και δεξιότητες, οι οποίες σχετίζονται με την προσπάθεια ανάληψης πρωτοβουλιών και έναρξης δραστηριοτήτων και στην οργάνωση των ενεργειών που απαιτούνται για την έναρξη μια επιχείρησης για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων που έχουν τεθεί για το σκοπό αυτό. (Κακαρούχα, 2008)

Επιπλέον, σαν επιχειρηματικότητα μπορεί να διατυπωθεί και η σύλληψη και υλοποίηση μιας ιδέας, η οποία μετά την ολοκλήρωσή της είναι πιθανόν να δημιουργήσει επιπλέον προστιθέμενη αξία, τόσο στην αγορά όσο και συνολικά στην κοινωνία, μέσα από την αφιέρωση του απαραίτητου χρόνου, της καταβολής ανάλογων προσπαθειών και ανάληψης αντίστοιχων κινδύνων (είτε είναι οικονομικός είτε ψυχολογικός κλπ) (Κακαρούχα, 2008)

2.2 Βασικές μεταβλητές επιχειρηματικότητας

Όσον αφορά τις βασικές μεταβλητές της επιχειρηματικότητας, αυτές είναι οι ακόλουθες τρεις:

- **Ο επιχειρηματίας**

Με τον όρο επιχειρηματίας αναφερόμαστε σε ένα πολύ ευρύ φάσμα διαφορετικών ανθρώπων, εφόσον χρησιμοποιούμε τον όρο αυτό αδιάκριτα για πολύ μικρούς επιχειρηματίες σαν το καθαριστήριο της γειτονιάς, το μανάβικο και άλλες τόσες μικρές επιχειρήσεις ή επίσης για πολύ μεγάλες επιχειρήσεις, όπως επιχειρήσεις όπως ο Τιτάνας, η Νεστέ και άλλα ακόμη όπως παλαιότερα ήταν η Ολυμπιακή αεροπορία του Αριστοτέλη Ωνάση ή η Εμπορική τράπεζα του Ανδρεάδη κλπ.

Επιπλέον, συχνά χρησιμοποιούμε τον όρο επιχειρηματίας, επίσης χωρίς διάκριση ως προς το αν το άτομο αυτό είναι ο ιδρυτής της επιχείρησης ή απλώς ο κληρονόμος και ακόμη, χωρίς διάκριση επίσης, εάν ο επιχειρηματίας αυτός απλώς επιβιώνει με την επιχείρηση που ενδεχομένως κληρονόμησε ή ακόμη και ίδρυσε ή εάν επιτυγχάνει μια εξαιρετική ανάπτυξη στην επιχείρησή του. (Κανελλόπουλος, 2000)

Στην πραγματικότητα, σαν πραγματικός επιχειρηματίας με την πλέον βαθύτερη σημασία του, είναι το άτομο εκείνο το οποίο χωρίς κανένα προηγούμενο στήριγμα, ξεκινάει την ανάπτυξη μιας επιχείρησης, επιτυγχάνοντας μέσα από έντονα σκληρή δουλειά και έντονη φαντασία να εντοπίσει όλες εκείνες τις παρουσιαζόμενες ευκαιρίες, έχοντας ταυτόχρονα κατάλληλη και σωστή αντίληψη για τον χρόνο που πρέπει να δράσει. (Κανελλόπουλος, 2000)

Τα άτομα αυτά συμβάλλουν στην αποτελεσματική ανάπτυξη της οικονομίας μέσα από τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέων πηγών πλούτου, καθώς και τρόπων και μέσων για την ικανοποίηση των αναγκών της κοινωνίας, την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών με στόχο την καλύτερη δυνατή ικανοποίησή του καταναλωτικού κοινού, σε συνδυασμό με την παροχή ανταγωνιστικών τιμών. (Κανελλόπουλος, 2000)

- **Η επιχείρηση**

Η επιχείρηση αποτελεί βασικό εργαλείο της ελεύθερης οικονομικής δραστηριότητας, καθώς με τον όρο επιχείρηση, αναφερόμαστε στην οργανωμένη και συστηματική προσπάθεια του κοινωνικού συνόλου για την παραγωγή και πώληση αγαθών και υπηρεσιών, τα οποία συμβάλλουν στην ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών των ανθρώπων και της κοινωνίας. (Αγαπητός, 2004)

Όσον αφορά την ανταμοιβή των επιχειρήσεων, αυτή δεν είναι άλλη από το κέρδος, κάτι που απαιτεί σημαντική δαπάνη χρόνου και χρημάτων από την πλευρά του επιχειρηματία, ώστε αυτός να κατορθώσει να πείσει το καταναλωτικό κοινό για τη ποιότητα των προϊόντων του, παρακινώντας τον να επιλέξει αυτά (μέσα από ανταγωνιστικές τιμές), έναντι των ανταγωνιστών του. (Αγαπητός, 2004)

- **Ο επιχειρηματικός κίνδυνος**

Δεν χωρά αμφιβολία, ότι το σύνολο των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών συνδέονται με την ύπαρξη επιχειρηματικών κινδύνων, τους οποίους αναλαμβάνουν από την πλευρά τους οι επιχειρήσεις θεωρώντας, ότι τα κέρδη που θα αποκομίσουν μέσα από τις πρωτοβουλίες αυτές είναι υψηλότερα από τους επιχειρηματικούς κινδύνους που υποχρεούνται να αναλάβουν. (Κανελόπουλος, 2000)

Όσον αφορά τις κυριότερες μορφές επιχειρηματικών κινδύνων, αυτές είναι οι ακόλουθες: (Κανελόπουλος, 2000)

- Κίνδυνος της αγοράς
- Πιστωτικός κίνδυνος
- Λειτουργικός κίνδυνος
- Νομικός Κίνδυνος
- Κίνδυνος ρευστότητας κλπ.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων των επιχειρήσεων είναι η αναγνώριση αρχικά των κινδύνων αυτών, εν συνεχεία ο εντοπισμός τους και το μέγεθός τους, καθώς και στη συνέχεια η αποτελεσματική διαχείρισή τους, ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο συνολικό κίνδυνος που αντιμετωπίζει η επιχείρηση. (Κανελόπουλος, 2000)

2.3 Στάδια επιχειρηματικότητας

Δεν χωρά αμφιβολία ότι η δημιουργία μιας νέας επιχείρησης δεν είναι κάτι απλό να συμβεί από τη μια στιγμή στην άλλη, καθώς περνά μέσα από διάφορα στάδια, τα οποία συνοψίζονται στα κάτωθι:

- Διαμόρφωση της ιδέας
- Εντοπισμός της επιχειρηματικής ευκαιρίας
- Φάση σχεδιασμού και προετοιμασίας πριν την έναρξη
- Έναρξη υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας
- Έναρξη λειτουργίας της νέας επιχείρησης και ακόλουθη ανάπτυξη (Deakins & Freel, 2007)

Όπως είναι φανερό κάθε ένα από τα πέντε παραπάνω στάδια περιλαμβάνει μια σειρά από παράγοντες, οι οποίοι δύναται να επηρεάσουν την όλη διαδικασία της επιχειρηματικότητας, είτε προς τη θετική πλευρά (ενθαρρύνοντας ακόμα περισσότερο την ανάπτυξη), είτε προς την αρνητική πλευρά (υποχρεώνοντας πιθανότατα τον επιχειρηματία να εγκαταλείψει το όλο εγχείρημα). Επιπλέον, οι παραπάνω παράγοντες θα περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το φυσικό περιβάλλον και την τοπική κοινωνία, την δυνατότητα πρόσβασης τους σε εξωτερικό δανεισμό, τα δίκτυα υποστήριξης της τοπικής κοινωνίας κλπ. (Deakins & Freel, 2007)

Εκτός αυτού, κάθε ένα στάδιο από τα παραπάνω στάδια επιχειρηματικότητας είναι δυνατόν να επηρεάζεται από μια σειρά παραγόντων που συνδέονται με αυτά, όπως είναι για παράδειγμα η ψυχολογία του επιχειρηματία και του περίγυρού του, τα προσωπικά χαρακτηριστικά του, τα επίπεδα αντοχής και επιμονής τους μπροστά στα εμφανιζόμενα εμπόδια. (Deakins & Freel, 2007)

2.3.1 Διαμόρφωση της ιδέας

Όπως προείπαμε το πρώτο στάδιο της διαδικασίας της επιχειρηματικότητας περιλαμβάνει τη διαμόρφωση της επιχειρηματικής ιδέας, μια διαμόρφωση η οποία επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από προηγούμενες εμπειρίες, από την κατάρτιση και την εκπαίδευση που έχει λάβει ο επιχειρηματίας, καθώς και από τις δεξιότητες που έχει αποκτήσει με το πέρασμα των ετών. (Deakins & Freel, 2007)

Επιπλέον, εξίσου σημαντικός παράγοντας, ο οποίος σχετίζεται με τη διαμόρφωση ιδεών είναι η δημιουργικότητα. Ειδικότερα, η δημιουργικότητα δεν είναι τίποτα άλλο από την ικανότητα να μπορεί κανείς να συνδέσει άσχετα μεταξύ τους πράγματα ή ιδέες. (Deakins & Freel, 2007)

Προς αυτή την κατεύθυνση, ένα άτομο με έντονα στοιχεία δημιουργικότητας μέσα του θα σκέφτεται και θα λειτουργεί προς όλες τις πλευρές και όχι μονοκόμματα, θα είναι σε θέση επίσης να αντιλαμβάνεται πολλές διαφορετικές λύσεις, αντί να εστιάζει σε μία μόνο λύση, ενώ θα χρησιμοποιεί κατά βάση περισσότερο τη φαντασία από τη λογική. (Deakins & Freel, 2007)

Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση και τελειοποίηση μιας επιχειρηματικής ιδέας είναι η ύπαρξη χρόνου, κάτι που σημαίνει ότι η δημιουργικότητα αποτελεί απλά ένα κομμάτι της επιχειρηματικής διαδικασίας, ενώ απαραίτητα για τον επιχειρηματία είναι η ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων, η τροποποίηση και τελειοποίησής τους, πολύ πριν οι ιδέες αυτές τοποθετηθούν σε διαδικασία έναρξης υλοποίησής τους. (Deakins & Freel, 2007)

2.3.2 Εντοπισμός της επιχειρηματικής ευκαιρίας

Το δεύτερο στάδιο της επιχειρηματικής διαδικασίας σχετίζεται με τον εντοπισμό της ευκαιρίας για επιχειρηματικότητα, δηλαδή με τη δυνατότητα μετασχηματισμού μιας ιδέας που έχει προκύψει κατά το πρώτο στάδιο σε επιχειρηματική ευκαιρία, η οποία θα επιτρέψει την αποτελεσματική δημιουργία μια νέας επιχείρησης.

Είναι φανερό, ότι για τη μετάβαση στο στάδιο αυτό απαιτούνται μια σειρά από στοιχεία, τα οποία θα πρέπει να περιέλθουν στη γνώση του επιχειρηματία, ενώ σημαντικό είναι το οικονομικό περιβάλλον να είναι τέτοιο που να ενθαρρύνει τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, ενώ αντίστοιχα ο επιχειρηματίας από την πλευρά του θα πρέπει να έχει έντονο το αίσθημα της αυτοπεποίθησης, ώστε με αυτό τον τρόπο να κατορθώσει να υλοποιήσει μια ιδέα, η οποία θεωρεί ότι οδηγεί σε επιχειρηματική ευκαιρία. (Reynolds & White, 1997)

Βασικό συστατικό των επιχειρηματικών ευκαιριών είναι οι αλλαγές που πρόκειται να προκύψουν εάν αυτές υλοποιηθούν. Οι αλλαγές αυτές μπορεί να σχετίζονται είτε με το πολιτικό περιβάλλον, είτε με το οικονομικό και το κοινωνικό περιβάλλον, είτε με το δημογραφικό περιβάλλον, ενώ βασικό συστατικό για την επιχειρηματική ευκαιρία είναι οι πολιτισμικοί παράγοντες που επιδρούν ιδίως απέναντι στην ανάληψη κινδύνων και την αποτυχία. (Reynolds & White, 1997)

Στην πραγματικότητα, οι πολιτισμικοί παράγοντες είναι αρκετά δύσκολο έως αδύνατο να προσδιορισθούν, εντούτοις όμως συμβάλλουν στο να καταστεί σαφές σε ποιο βαθμό ένας επιχειρηματίας, ο οποίος έχει διαμορφώσει μια ιδέα (εντοπίζοντας ανάλογα μια επιχειρηματική ευκαιρία) θα τύχει ενθάρρυνσης ή όχι για την υλοποίησή της. (Reynolds & White, 1997)

Στις περιπτώσεις δε, που η αποτυχία συνοδεύεται με βαριές τιμωρίες, όπως συμβαίνει σε αρκετές χώρες, τότε ο κίνδυνος της αποτυχίας θα περιορίσει σημαντικά την όλη διαδικασία της υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας. (Reynolds & White, 1997)

2.3.3 Φάση σχεδιασμού και προετοιμασίας πριν την έναρξη

Μετά την ολοκλήρωση του σταδίου του εντοπισμού της επιχειρηματικής ευκαιρίας, εισερχόμαστε στο τρίτο στάδιο, το οποίο περιλαμβάνει το σχεδιασμό και την προετοιμασία έναρξης υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας, η οποία θα πραγματοποιηθεί στο επόμενο στάδιο.

Στο στάδιο αυτό σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν μια σειρά από παράγοντες, οι οποίοι είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την τελική επιτυχία της νέας επιχείρησης, με κυριότερους παράγοντες τους ακόλουθους:

- Δυνατότητα άντλησης της αναγκαίας χρηματοδότησης
- Έρευνα αγοράς και λήψη πληροφοριών για την υφιστάμενη κατάσταση στην αγορά
- Πληροφορίες σχετικά με το ρόλο της τοπικής κοινωνίας και την επίδραση της στις νέες επιχειρήσεις.

Επιπλέον, στο κομμάτι της προετοιμασίας συμπεριλαμβάνονται και ο εντοπισμός των κατάλληλων ατόμων (σε περίπτωση που δεν πρόκειται για πολύ μικρή επιχείρηση η οποία έχει μόνο έναν ιδρυτή), τα οποία θα αποτελέσουν μέρος της διοικητικής ομάδας και οι ικανότητες και δεξιότητες τους θα λειτουργήσουν σαν καταλύτης για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος.

Όπως είναι φανερό, όσο πιο σωστά επιλεγούν τα άτομα αυτά, τόσο περισσότερο ευνοείται η επιχειρηματικότητα, καθώς λόγω των διαφορετικών γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων των ατόμων, επιτυγχάνεται ένα ταίριασμα όλων αυτών, το οποίο συμβάλει σημαντικά στην ανάπτυξη, βιωσιμότητα και αποδοτικότητα της νέας επιχείρησης, με αποτέλεσμα η διαδικασία αυτή να θεωρείται ιδιαίτερα κρίσιμη για την μελλοντική πορεία της νέας επιχείρησης. (Reynolds & White, 1997)

2.3.4 Έναρξη υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας

Σχετικά με το τέταρτο στάδιο, το οποίο έχει να κάνει με την έναρξη υλοποίησης της επιχειρηματικής ιδέας, βασικό χαρακτηριστικό του είναι η χρονική στιγμή που θα αποφασιστεί η είσοδος στην αγορά, καθώς είναι πιθανόν μια αρκετά γρήγορη εκκίνησης μιας επιχείρησης να οδηγήσει σε ανεπάρκεια πελατών, κάτι το οποίο θα δυσκολέψει σημαντικά την αποδοτικότητα της επένδυσης. (Reynolds & White, 1997)

Επιπλέον, ιδιαίτερα κομβικό στοιχείο για τη χρονική στιγμή εισόδου μιας επιχείρησης στην αγορά είναι η ύπαρξη ή μη δικαιωμάτων ευρεσιτεχνίας τα οποία θα πρέπει ο επιχειρηματίας να αποφασίσει πότε θα τα κατοχυρώσει και πότε όχι, μέσα από διαδικασία η οποία είναι τόσο χρονοβόρα όσο και δαπανηρή, η οποία όμως είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την έναρξη λειτουργίας της και την ευκολότερη πρόσβασή της σε δανεισμό.

Τέλος, είναι επίσης απαραίτητο, η ανάπτυξη της κατάλληλης στρατηγικής εισόδου, ώστε με αυτό τον τρόπο η εταιρία να επιτύχει άμεση διείσδυση στην αγορά, ενώ σημαντικό στο κομμάτι αυτό είναι η αποτελεσματική τοποθέτησή των προϊόντων στην αγορά, μέσω κατάλληλης στρατηγικής μάρκετινγκ. (Reynolds & White, 1997)

2.3.5 Έναρξη λειτουργίας της νέας επιχείρησης και ακόλουθη ανάπτυξη

Όσον αφορά το πέμπτο και τελευταίο στάδιο της επιχειρηματικότητας, αυτό αφορά στην έναρξη λειτουργίας της και κυρίως στην μετέπειτα ανάπτυξή της, μια φάση η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για την επιχείρηση, καθώς τότε εκδηλώνονται συνήθως τυχόν προβλήματα κατά τις φάσεις σχεδιασμού και προετοιμασίας, οι οποίες αναφέρθηκαν παραπάνω διαδραματίζουν κομβικό ρόλο στη βιωσιμότητα μιας επιχείρησης. (Deakins & Freel, 2007)

Στην πραγματικότητα, ένα από τα κυρίαρχα ζητήματα που αντιμετωπίζει σήμερα μια νέα επιχείρηση είναι το κομμάτι της αξιοπιστίας, καθώς μια νέα επιχείρηση, ιδίως εάν δραστηριοποιείται σε μια ανταγωνιστική αγορά, σημαίνει ότι το καταναλωτικό κοινό περιμένει από αυτή να δει μεγαλύτερη ποιότητα, ώστε να παράσχει στη νέα επιχείρηση μεγαλύτερη εμπιστοσύνη. (Deakins & Freel, 2007)

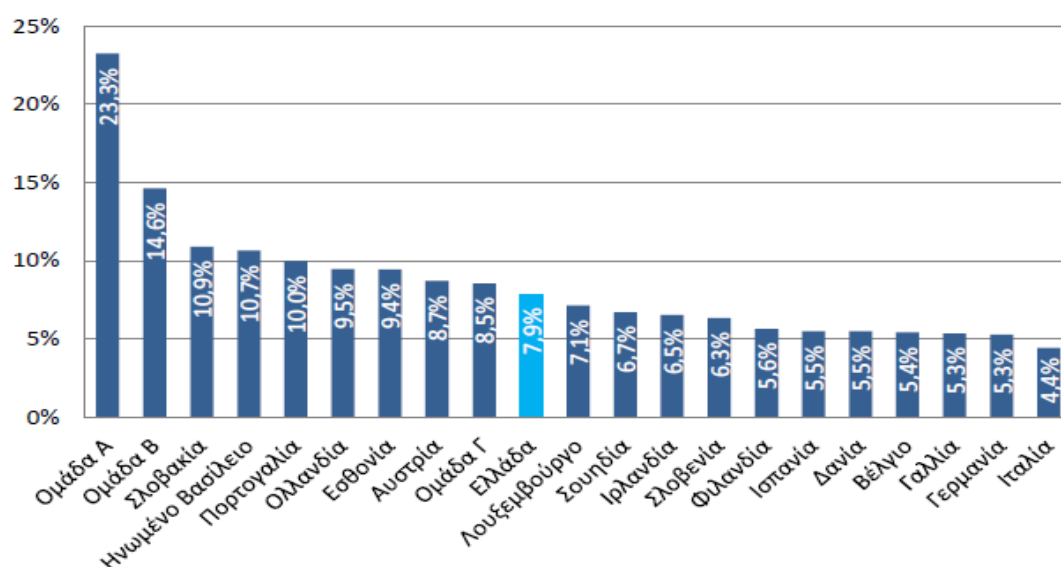
Από την άλλη πλευρά, οι προμηθευτές είναι κατά βάση σε μεγάλο βαθμό απρόθυμοι με τη χορήγηση μεγάλων εμπορικών πιστώσεων, ενώ και οι τράπεζες δεν προσφέρουν σημαντικές διευκολύνσεις όσον αφορά το κομμάτι της χρηματοδότησής τους, με αποτέλεσμα να είναι αναγκαίο για τον επιχειρηματία η ανάπτυξη κατάλληλων επιχειρηματικών στρατηγικών, ώστε μέσω αυτού να αντιμετωπιστεί η πιθανή χαμηλή αξιοπιστία του κατά το πρώτο διάστημα λειτουργίας της επιχείρησής του. (Deakins & Freel, 2007)

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι το στάδιο της ανάπτυξης μιας νέας επιχείρησης αφότου αυτή έχει κατορθώσει να εισέλθει στην αγορά περιλαμβάνει μια σειρά από παράγοντες, οι οποίοι επιδρούν έντονα σε αυτή και πιθανόν να μην έχουν γίνει αντιληπτοί στο κατάλληλο βαθμό από τους επιχειρηματίες. (Deakins & Freel, 2007)

Αυτό συμβαίνει, λόγω του ότι αυτοί είναι απόλυτα αφοσιωμένοι στο παραγόμενο προϊόν ή την παραγόμενη υπηρεσία με αποτέλεσμα να μην δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στο κομμάτι της στρατηγικής εισόδου και τοποθέτησης των προϊόντων αυτών στην αγορά, κάτι το οποίο είναι πιθανόν να του στερήσει σημαντικά έσοδα, ειδικά αν καλούνται να αντιμετωπίσουν εδραιωμένες στην αγορά εταιρίες. (Deakins & Freel, 2007)

2.4 Επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων στην Ελλάδα της κρίσης

Σύμφωνα με την έκθεση του IOBE (2016), αναφορικά με την επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων και τον αντίστοιχο δείκτη τους, ο οποίος παρουσιάζεται στο ακόλουθο γράφημα, οι χώρες που ανήκουν στις ομάδες Α και Β παρουσιάζουν το 2014 τα μεγαλύτερα ποσοστά επιχειρηματικότητας, έναντι των χωρών που ανήκουν στην ομάδα Γ, ενώ η χώρα μας όπως φαίνεται από το παρακάτω γράφημα κατατάσσεται σε μέσο όρο υψηλότερα από την ομάδα Γ για το 2014. (IOBE, 2016)

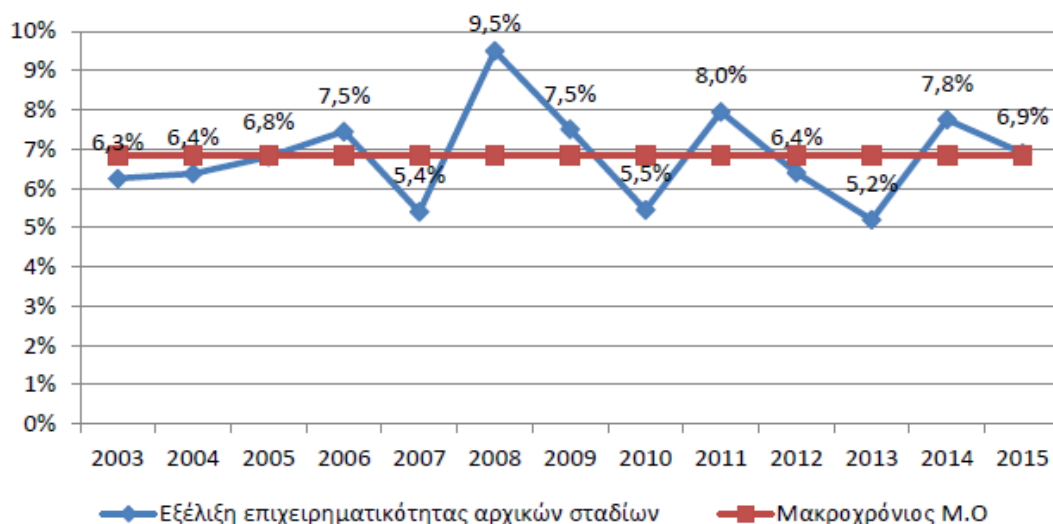
Γράφημα 1: Ποσοστό ατόμων ηλικίας 18-64 ετών που εμπλέκεται σε επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων ανά χώρα (2014)

Πηγή: IOBE (2016)

Ειδικότερα, όπως φαίνεται από το παραπάνω γράφημα, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 18 – 64 ετών που είναι σε αρχικά στάδια παρουσιάζει έντονες διακυμάνσεις, κάτι που φαίνεται από το γεγονός ότι το 2014, το ποσοστό της επιχειρηματικότητας στα αρχικά στάδια είχε παρουσιάσει σημαντική αύξηση, καθώς από το 5,2% που ήταν το ποσοστό για το 2013, το ποσοστό αυτό αυξήθηκε στο 7,8% το 2014, σε επίπεδα υψηλότερα δηλαδή από το μακροχρόνιο μέσο όρο του δείκτη (2003-2014). (IOBE, 2016)

Αντιθέτως, με βάση τα στοιχεία που είχε στη διάθεσή του το IOBE για το 2015, η επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων φαίνεται να υποχωρεί στο 6,9%, μια διόρθωση η οποία είναι ηπιότερη σε σχέση με τις αντίστοιχες διορθώσεις των προηγούμενων ετών, εξαιτίας του ότι ο δείκτης αυτός κυμαίνεται περίπου στα ίδια επίπεδα με το μακροχρόνιο μέσο όρο, κάτι το οποίο δεν συνέβαινε τα προηγούμενα έτη, στα οποία επίσης είχε παρουσιαστεί μείωση του δείκτη. (IOBE, 2016)

Ο λόγος αυτής της απόκλισης σχετίζεται πιθανότατα με την ύπαρξη έντονης αβεβαιότητας στην Ελλάδα λόγω της οικονομικής κρίσης και των έντονων σεναρίων που υπήρχαν για έξοδο της χώρας από το ευρώ και τα οποία λειτούργησαν αποθαρρυντικά για την επιχειρηματικότητα αρχικών σταδίων στην Ελλάδα. (IOBE, 2016)

Γράφημα 2: Εξέλιξη επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων στην Ελλάδα (2003 – 2015)

Πηγή: IOBE (2016)

Συμπερασματικά, η εξέλιξη του δείκτη τα τελευταία χρόνια φανερώνει την αντίδραση των Ελλήνων στην οικονομική κρίση, καθώς ένα μέτρο αντίδρασής τους στην κρίση αυτή φαίνεται να ήταν η ίδρυση νέων μικρών επιχειρήσεων. Όμως το γεγονός, ότι η κρίση αυτή χρόνο με το χρόνο βάθαινε είχε σαν αποτέλεσμα μεγάλο ποσοστό των επιχειρήσεων αυτών να καταστούν μη βιώσιμες, με αποτέλεσμα να οδηγηθούν σε λουκέτο, κάτι το οποίο εξηγεί σε μεγάλο βαθμό και τις έντονες διακυμάνσεις του ποσοστού αυτού. (IOBE, 2016)

2.5 Τομείς επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων σήμερα

Αναφορικά με τους τομείς που επιλέγονται από τους επιχειρηματίες στην Ελλάδα για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων φαίνεται να υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις όσον αφορά το προφίλ των χωρών καινοτομίας, καθώς μεταξύ των χωρών καινοτομίας, που αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ελλάδα βρίσκεται στη τελευταία θέση όσον αφορά τα ποσοστά επιχειρήσεων αρχικών σταδίων, οι οποίες ειδικεύονται στην παροχή υπηρεσιών σε επιχειρήσεις, ενώ το ποσοστό της Ελλάδος βρίσκεται πιο κοντά με το μέσο όρο των χωρών της ομάδας B. (IOBE, 2016)

Από την άλλη πλευρά, όπως φαίνεται από το γράφημα 3 επίσης μια σειρά από αποκλίσεις από το προφίλ των χωρών καινοτομίας των χωρών που αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες όμως είναι θετικές για την Ελλάδα, έχουν να κάνουν με τα ποσοστά των επιχειρήσεων που στα αρχικά στάδιά τους παρέχουν στους καταναλωτές προϊόντα και υπηρεσίες, καθώς στην περίπτωση αυτή η χώρα μας βρίσκεται στη πρώτη θέση μεταξύ των χωρών καινοτομίας. (IOBE, 2016)

Από την άλλη πλευρά, ένα ιδιαίτερο στοιχείο που παρατηρείται από το ακόλουθο γράφημα έχει να κάνει με το ότι στην Ελλάδα παρατηρούνται υψηλά ποσοστά επιχειρήσεων, που στα αρχικά στάδιά τους ασχολούνται με το κομμάτι της μεταποίησης, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει στην πλειονότητα των χωρών της E.E, ενώ αντίθετα η χώρα μας εμφανίζει πολύ χαμηλότερα ποσοστά νέων επιχειρήσεων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο κομμάτι της πρωτογενούς παραγωγής σε σχέση με τις χώρες μέλη της E.E. (IOBE, 2016)

Συμπερασματικά, από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω, μπορούμε να αποφανθούμε ότι η πλειονότητα των επιχειρηματιών στην Ελλάδα έχουν την τάση να επιλέγουν τομείς δραστηριοποίησής τους, οι οποίοι εμφανίζουν μικρή συμβολή στην ανάπτυξη της οικονομίας, καθώς δραστηριοποιούνται κατά βάση σε κλάδους που βρίσκονται στο τέλος της αλυσίδας αξίας και οι οποίοι είναι πιο κοντά στον τελικό καταναλωτή. (IOBE, 2016)

Το αρνητικό στις περιπτώσεις αυτές σύμφωνα με την έκθεση του IOBE (2016) είναι το γεγονός ότι σε περιόδους οικονομικής συρρίκνωσης και κρίσης, όπως η σημερινή, μια τέτοιου είδους επιχειρηματικότητα είναι πιθανόν να μην επιβιώσει, καθώς δεν συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, λόγω της έλλειψης ενσωμάτωσης στοιχείων καινοτομίας και συνεπακόλουθα της χαμηλής προστιθέμενης αξίας. (IOBE, 2016)

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του IOBE, στην Ελλάδα, το 2014 το 53,8% των νέων επιχειρήσεων δραστηριοποιήθηκαν στη διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών προς τον τελικό καταναλωτή, ενώ αντιθέτως μόλις το 14,4 % της επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων ασχολήθηκε με την παροχή υπηρεσιών προς άλλες επιχειρήσεις. Αντίστοιχα, το 28,7% των νέων επιχειρήσεων εστίασε στο τομέα της μεταποίησης, ενώ τέλος μόλις το 3,1% εστίασε στον πρωτογενή τομέα, τομέα στον οποίο όπως αναφέρθηκε και παραπάνω υστερεί σημαντικά η χώρα μας. (IOBE, 2016)

Χώρες	Πρωτογενής Τομέας	Μεταποιητική δραστηριότητα	Υπηρεσίες προς επιχειρήσεις	Προϊόντα/υπηρεσίες προς καταναλωτές*
Ομάδα Α	12,8%	17,9%	5,8%	63,5%
Ομάδα Β	8,9%	23,3%	11,8%	56,0%
Ελλάδα	3,1%	28,7%	14,4%	53,8%
Ισπανία	4,5%	15,1%	28,7%	51,8%
Βέλγιο	9,4%	11,4%	29,0%	50,3%
Ιταλία	9,0%	18,4%	22,6%	49,9%
Πορτογαλία	4,7%	23,3%	22,2%	49,8%
Λουξεμβούργο	1,6%	10,9%	40,2%	47,3%
Ηνωμένο Βασίλειο	0,4%	27,1%	27,2%	45,3%
Γερμανία	1,4%	16,6%	37,3%	44,7%
Ομάδα Γ	5,1%	22,1%	28,8%	44,0%
Αυστρία	3,7%	17,7%	35,0%	43,6%
Ολλανδία	2,3%	27,1%	29,8%	40,8%
Φιλανδία	13,0%	25,0%	23,9%	38,2%
Γαλλία	1,4%	28,9%	31,4%	38,2%

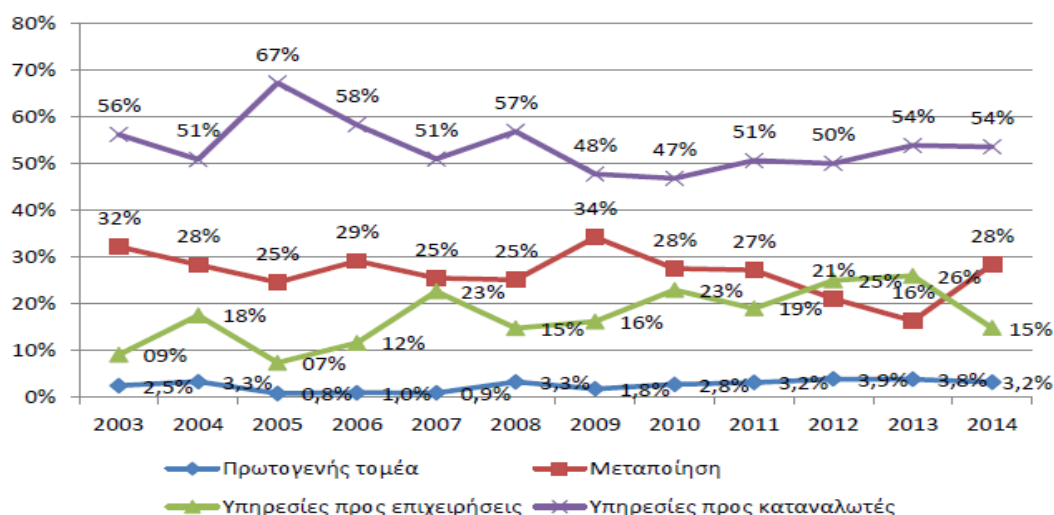
Γράφημα 3: Κατανομή επιχειρηματικότητας αρχικών σταδίων κατά τομέα οικονομικής δραστηριότητας (2014)

Πηγή: IOBE (2016)

Παρατηρώντας στη συνέχεια το ακόλουθο γράφημα είναι σαφές, πως την περίοδο της κρίσης σε σχέση με την περίοδο πριν την κρίση, τα ποσοστά των νέων επιχειρήσεων που εστίασαν στον τελικό καταναλωτή ήταν αρκετά χαμηλότερα. Ο κυριότερος λόγος για την συγκεκριμένη αλλαγή δεν είναι άλλος από τη ραγδαία μείωση της ζήτησης των καταναλωτών, η οποία παρατηρήθηκε στην περίοδο της κρίσης, λόγω κατά βάση της αύξησης της φορολογίας, του περιορισμού του διαθέσιμου εισοδήματος σε συνδυασμό με την αύξηση την ανεργίας. (IOBE, 2016)

Όμως, με το πέρασμα των ετών, φαίνεται να παρατηρείται μια έναρξη μια διαδικασίας επιχειρηματικής αναδιοργάνωσης, απόρροια της οποίας είναι η συνεχής αύξηση των νέων επιχειρήσεων, οι οποίες εστιάζουν στην παροχή υπηρεσιών προς άλλες επιχειρήσεις, κάτι το οποίο όμως συμβαίνει εναντίον της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων στο κομμάτι της μεταποίησης. (IOBE, 2016)

Τέλος, ειδικά για το 2014, είναι φανερό από το ακόλουθο γράφημα, ότι συνεχής άνοδος των επιχειρήσεων αρχικών σταδίων που δραστηριοποιούνταν στον τομέα παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις να παρουσιάζει σημαντική πτώση, κάτι το οποίο αποδίδεται σχεδόν εξολοκλήρου στον κλάδο της μεταποίησης, με συνέπεια η μεταποίηση να επανέρχεται στη δεύτερη θέση όσον αφορά το επίπεδο των προτιμήσεων των νέων επιχειρηματικών, θέση την οποία είχε χάσει τόσο το 2012 όσο και το 2013. (IOBE, 2016)

Γράφημα 4: Διαχρονική εξέλιξη κλάδων επιλογής των νέων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Πηγή: IOBE (2016)

2.6 Επιχειρηματικό κλίμα Ελληνικής Οικονομίας

Όσον αφορά την κατάταξη της Ελλάδος μεταξύ των 189 χωρών που συμμετέχουν στη βάση δεδομένων Doing Business, σήμερα η Ελλάδα καταλαμβάνει την 60η θέση έναντι 78^{ης} που βρισκόταν το 2012 και 72^{ης} το 2013, γεγονός το οποίο αντανακλά μια σημαντική βελτίωση του σήμερα.

(<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/greece/>)

Ο βασικός λόγος, ο οποίος οδήγησε στη βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια, σύμφωνα με την έκθεση Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας ήταν μια σειρά από μέτρα, τα οποία λήφθηκαν λόγω της οικονομικής κρίσης της χώρας και στα πλαίσια των προγραμμάτων δημοσιονομικής προσαρμογής, όπως ήταν η παροχή διευκολύνσεων για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων, με κυριότερα παραδείγματα διευκολύνσεων την κατάργηση του ελάχιστου κεφαλαίου που απαιτούνταν παλαιότερα για τη σύσταση και ίδρυσης μιας Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε), καθώς και για την σύσταση και ίδρυση μιας Ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας (ΙΚΕ), καθώς επίσης και η απλούστευση σημαντικού αριθμού διαδικασιών, οι οποίες δυσχέραιναν τα έργα ίδρυσης νέων επιχειρήσεων. (<http://www.naftemporiki.gr/finance/story/721803>)

Ειδικότερα, η έκθεση αυτή για την κατάταξη των 189 οικονομιών που συμμετέχουν σε αυτή βασίζεται σε δέκα δείκτες, οι οποίοι σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Ίδρυση και έναρξη νέων επιχειρήσεων
- Λήψη αδειών για κατασκευές
- Προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας
- Καταγραφή περιουσίας
- Δυνατότητες πρόσβασης σε εξωτερικό δανεισμό
- Προστασία των επενδυτών μειοψηφίας
- Πληρωμή φόρων
- Εξωτερικό εμπόριο,
- Εφαρμογή συμβάσεων και εκκαθάριση των επιχειρήσεων που οδηγούνται σε πτώχευση. (<http://www.naftemporiki.gr/finance/story/721803>)

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση αυτή για το 2016, η Ελλάδα (όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω) βρίσκεται στην 60^η θέση, παρουσιάζοντας μια σημαντική άνοδο από το 2013, ενώ παρά την υποχώρηση της κατά 2 θέσεις έναντι του 2015 (ήταν στην 58^η θέση), η συνολική βαθμολογία της Ελλάδος σε σύγκριση πάντα με το βέλτιστο επιχειρηματικό περιβάλλον που υπάρχει σε όλο τον κόσμο, παρουσίασε μια οριακή βελτίωση το 2016. Αυτό συνέβη, καθώς ο σχετικός δείκτης distance to frontier, (DTF) παρουσίασε μια ελαφρά άνοδο από το 68,30% το 2015 στο 68,38% το 2016, κάτι που σημαίνει ότι αν θεωρήσουμε 100% τις βέλτιστες πρακτικές επιχειρηματικότητας, στην Ελλάδα οι πρακτικές επιχειρηματικότητας αντιστοιχούν στο 68,38%. (World Bank, 2016)

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η παραπάνω αξιολόγηση της Παγκόσμιας Τράπεζας βασίζεται σε δέκα δείκτες – τομείς, οι οποίοι αποτελούν παράγοντες διαμόρφωσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Στην περίπτωση της Ελλάδος και με βάση την έκθεση του 2016, μπορούμε να αναφέρουμε τα εξής:

- Η Ελλάδα υποχώρησε σε 7 από τους 10 παραπάνω δείκτες – τομείς και ειδικότερα στους ακόλουθους:
 - ✓ Δυνατότητα έναρξης νέων επιχειρήσεων, μείωση 4 θέσεων, καθώς από την 54^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 50^η θέση το 2016.
 - ✓ Πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα, μείωση 3 θέσεων, καθώς από την 47^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 44^η θέση το 2016.
 - ✓ Δυνατότητα πρόσβασης σε δανεισμό, μείωση 8 θέσεων, καθώς από την 79^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 71^η θέση το 2016
 - ✓ Πληρωμή φόρων, μείωση 3 θέσεων, καθώς από την 66^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 63^η θέση το 2016
 - ✓ Εφαρμογή συμβάσεων, μείωση 1 θέσης, καθώς από την 131^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 132^η θέση το 2016
 - ✓ Προστασία επενδυτών μειοψηφίας, μείωση 3 θέσεων, καθώς από την 47^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 44^η θέση το 2016

- Από την άλλη πλευρά, δεν μεταβλήθηκε η θέση της χώρας μας αναφορικά με το εξωτερικό εμπόριο παραμένοντας και το 2016 στην 27^η θέση, όπως επίσης και στις κατασκευαστικές άδειες (60^η θέση) αλλά και τη δυνατότητα μεταβίβασης και καταγραφής ακίνητης περιουσίας (144^η θέση). (World Bank, 2016)

Αξίζει να σημειωθεί, ότι με βάση την έκθεση αυτή, στην Ελλάδα χρειάζονται 5 ενέργειες, καθώς και διάστημα 13 ημερών, έτσι ώστε να μπορέσει μια επιχείρηση να αποκτήσει στην Ελλάδα άδεια έναρξης λειτουργίας της, όταν τα αντίστοιχα μεγέθη στις χώρες του ΟΟΣΑ με υψηλά εισοδήματα είναι κατά μέσο όρο 4,7 ενέργειες και 8,3 ημέρες, γεγονός το οποίο δείχνει μια σημαντική υστέρηση για τη χώρα μας στο πεδίο αυτό, η οποία επηρεάζει αρνητικά την προώθησή της επιχειρηματικότητας σήμερα. (<http://www.fpress.gr/epiheiriseis/item/38780-se-poia-thesi-vrisketai-i-ellada-sto-%E2%80%9Cdoing-business-2016%E2%80%9D>)

Αντίθετα, στη πρώτη θέση της παγκόσμιας κατάταξης, σχετικά με την ευκολία έναρξης και λειτουργίας νέων επιχειρήσεων, σύμφωνα με την έκθεση του 2016 βρίσκεται η Σιγκαπούρη (κάτι το οποίο συνέβη και το 2015), ενώ έπονται στην κατάταξη κατά σειρά η Νέα Ζηλανδία, η Δανία, η Νότιος Κορέα, το Χονγκ Κονγκ, η Βρετανία, οι ΗΠΑ, η Σουηδία, η Νορβηγία και η Φινλανδία. (<http://www.fpress.gr/epiheiriseis/item/38780-se-poia-thesi-vrisketai-i-ellada-sto-%E2%80%9Cdoing-business-2016%E2%80%9D>)

Επιπλέον, σύμφωνα με την έκθεση αυτή, στην Ελλάδα τις τελευταίες δεκαετίες βρίσκεται σε εξέλιξη ένας φαύλος κύκλος γραφειοκρατίας, ο οποίος έχει να κάνει με το κομμάτι της μεταβίβασης ακίνητης περιουσίας, καθώς ένας αγοραστής θα πρέπει να πραγματοποιήσει 10 διαφορετικές ενέργειες, οι οποίες διαρκούν κατά μέσο όρο 20 ημέρες, προτού μπορέσει να αποκτήσει ένα ακίνητο, μια διαδικασία η οποία αντιστοιχεί στο 4,9% της συνολικής αξίας του ακινήτου που βρίσκεται προς μεταβίβαση. (World Bank, 2016)

Επιπροσθέτως, εκτός των παραπάνω τομέων, σημαντική υστέρηση εμφανίζει η Ελλάδα και στο κομμάτι της επίλυσης των διαφορών εμπορικής φύσεως στα δικαστήρια, για τα οποία απαιτείται περισσότερο από ένα έτος (συγκεκριμένα περίπου 1580 ημέρες για δικαστήρια όπως των Αθηνών), κάτι το οποίο δεν συμβαίνει σε καμία άλλη χώρα της Ευρώπης. (World Bank, 2016)

Ακόμα πιο αρνητικό για τη χώρα μας είναι το γεγονός ότι χώρες στις οποίες παρατηρούνται ακόμα περισσότερες μέρες από ότι στην Ελλάδα είναι για παράδειγμα το Αφγανιστάν και το Σουρινάμ, χώρες δηλαδή οι οποίες κατατάσσονται στις λεγόμενες υποανάπτυκτες χώρες, κάτι που εξηγεί το περισσότερο χρόνο που απαιτούν τα εκεί δικαστήρια για την εκδίκαση των υποθέσεων εμπορικής φύσεως. (World Bank, 2016)

Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την έκθεση αυτή, τα τελευταία χρόνια πραγματοποιούνται προσπάθειες προς τη μείωση του χρόνου που απαιτείται για την εκδίκαση των υποθέσεων μέσω μέτρων που έχουν ληφθεί, όπως είναι για παράδειγμα η εισαγωγή των ηλεκτρονικών υποβολών, όμως όσον συνεχίζει να παραμένει συχνό φαινόμενο η αναβολή των δικών η κατάσταση δεν θα βελτιωθεί δραματικά. (World Bank, 2016)

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί, ότι αναφορικά με το κομμάτι της επίβλεψης κατασκευών, μόνο στην Ελλάδα παρατηρείται το φαινόμενο να απαιτείται υποβολή έκθεσης τόσο από το μηχανικό που εργάζεται στην εταιρία όσο και από εκτός της εταιρίας μηχανικό, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει σε καμία άλλη Ευρωπαϊκή χώρα. (World Bank, 2016)

Κεφάλαιο 3: Παραγωγικές βιομηχανίες υγειονομικού ενδιαφέροντος

3.1 Ορισμός

Αν θέλουμε να δώσουμε έναν ορισμό για τις επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος, τότε θα πρέπει να βασιστούμε στον νόμο 2520/1940, σύμφωνα με τον οποίο σαν επιχειρήσεις ή καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος κατατάσσονται επιχειρήσεις, στις οποίες γίνεται παρασκευή και διανομή σε πελάτες, ανεξάρτητα αν αυτοί κάθονται στο κατάστημα ή είναι περαστικοί, κάθε είδους φαγητών ή γλυκών, καθώς και παρασκευασμάτων τροφίμων και ποτών, ενώ στις επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος περιλαμβάνονται επίσης και επιχειρήσεις, οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες λόγω του ότι μπορεί να προκληθεί βλάβη στη δημόσια υγεία.

Πιο συγκεκριμένα, οι κυριότερες μορφές επιχειρήσεων υγειονομικού ενδιαφέροντος είναι οι ακόλουθες:

- Καταστήματα, τα οποία παρέχουν ποτά χωρίς τη συνοδεία φαγητών, όπως είναι για παράδειγμα οι καφετέριες και τα μπαρ.
- Καταστήματα, στα οποία παρασκευάζονται φαγητά και διατίθενται με ή χωρίς τη συνοδεία ποτών σε πελάτες είτε όρθιους είτε καθιστούς.
- Σουπερμάρκετ ή υπεραγορές τροφίμων
- Αποθήκες τροφίμων και ποτών, οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της χονδρικής.
- Κινητές επιχειρήσεις στις λαϊκές αγορές.
- Πώληση από καταστήματα ψιλικών προϊόντων τυποποιημένων παγωτών.

- Αυτόματοι πωλητές τροφίμων ή ποτών
- Πλανόδιοι και στάσιμοι μικροπωλητές τροφίμων ή ποτών
- Αρτοποιεία και Πρατήρια άρτου (Υπουργείο Εσωτερικών, 2007)

3.2 Υγειονομικοί όροι και προϋποθέσεις λειτουργίας βιομηχανιών υγειονομικού ενδιαφέροντος

Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου, το οποίο τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στις αρχές του 2016, η οποία ολοκληρώθηκε τον Απρίλιο του ίδιου έτους, για την σύσταση μιας βιομηχανίας τροφίμων υγειονομικού ενδιαφέροντος, θα πρέπει από την πλευρά τους, οι υπεύθυνοι των εταιριών αυτών να έχουν προχωρήσει στην εγκατάσταση, εφαρμογή και διατήρηση των διαδικασιών εκείνων, οι οποίες σχετίζονται με τα επτά βασικά σημεία του προτύπου HACCP, στα οποία οι εταιρίες θα προσαρμόζονται ανάλογα με την επικινδυνότητα και το μέγεθος τους κάθε φορά.

(<http://www.opengov.gr/yyka/?p=1354>)

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 5, του κανονισμού 852/2004, οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών υγειονομικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να τηρούν τις παρακάτω βασικές αρχές του HACCP για είναι δυνατή η νόμιμη λειτουργία τους:

- Να μπορούν να εντοπίσουν τις πιθανές πηγές κινδύνων, ώστε με αυτό τον τρόπο αυτοί να προληφθούν ή αν δεν είναι εφικτό αυτό να μειωθούν σε όσο το δυνατόν πιο αποδεκτά επίπεδα.
- Να είναι σε θέση να εντοπίζουν τα κρίσιμα σημεία ελέγχου ή τα στάδια στα οποία ο έλεγχος αποκτά κομβική σημασία για την πρόληψη ή την εξάλειψη μιας πηγής κινδύνου ή τη μείωσή της σε αποδεκτά επίπεδα
- Να είναι σε θέση να καθορίζουν τα κρίσιμα όρια στα κρίσιμα σημεία ελέγχου, με τα οποία χωρίζεται το αποδεκτό από το μη αποδεκτό όσον αφορά την πρόληψη, την εξάλειψη ή τη μείωση των εντοπιζόμενων πηγών κινδύνου
- Να είναι σε θέση να καθορίζουν και να εφαρμόζουν αποτελεσματικές διαδικασίες παρακολούθησης στα κρίσιμα σημεία ελέγχου

- Να είναι σε θέση να καθορίζουν τα διορθωτικά μέτρα όταν διαπιστώνεται κατά την παρακολούθηση ότι ένα κρίσιμο σημείο ελέγχου δεν βρίσκεται υπό έλεγχο.
- Να είναι σε θέση να καθορίζουν διαδικασίες, οι οποίες διεξάγονται τακτικά, για να επαληθεύεται ότι τα μέτρα που αναφέρονται στις παραπάνω αρχές λειτουργούν αποτελεσματικά,
- Τέλος, να καταρτίζουν έγγραφα και φακέλους ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος της επιχείρησης τροφίμων, ώστε να αποδεικνύεται η ουσιαστική εφαρμογή των μέτρων που αναφέρονται στις παραπάνω βασικές αρχές.
(Κανονισμός 852,2004)

3.3 Δικαιολογητικά ίδρυσης βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος

Όσον αφορά τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται για την ίδρυση μιας βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος, αυτή ρυθμίζεται μέχρι σήμερα από το νόμο 3325 του 2005, όπως αυτός τροποποιήθηκε από το νόμο 3982/2011, ενώ και το τελευταίο διάστημα γίνονται σημαντικές προσπάθειες για την απλοποίηση των διαδικασιών αυτών, ώστε να επιταχυνθούν οι διαδικασίες ίδρυσης μιας τέτοιας βιομηχανίας από τα τρία χρόνια στις 60 ημέρες.

Επιπλέον, υπάρχει ενός είδους διαχωρισμός μεταξύ της άδειας εγκατάστασης μιας βιομηχανίας και της άδειας λειτουργίας της. Ουσιαστικά, η έγκριση της άδειας εγκατάστασης αποτελεί το πρώτο στάδιο για την ίδρυση μια τέτοιας βιομηχανίας, καθώς μέσω της έγκρισης αυτής δίνεται η δυνατότητα στον επιχειρηματία να προχωρήσει στην εγκατάσταση του εξοπλισμού, στο χώρο όπου αναμένεται να στεγαστεί η βιομηχανία αυτή, ενώ μόλις εγκατασταθεί ο εξοπλισμός στο χώρο αυτό, πραγματοποιείται και μια είδους αυτοψία από την πλευρά της Διεύθυνση Υγείας της κείμενης Περιφέρειας ή της Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης, στην περίπτωση που έχουμε να κάνουμε με βιομηχανία η οποία παράγει αγροτικά προϊόντα.
(<http://www.skiadas.gr/index.php/epi-trofimvn/adeia/10-adeia-sxediasmos/19-adeies-leitourgias-epixeiriseon-trofimon>)

Ειδικότερα, τα κυριότερα δικαιολογητικά, που απαιτούνται για την απόκτηση της άδειας εγκατάστασης μιας βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος είναι τα ακόλουθα:

- Έκδοση οικοδομικής άδειας σε περίπτωση που πρόκειται για ανέγερση νέου κτιρίου ή τροποποίηση των όρων της άδειας του ήδη υπάρχοντος κτιρίου.
- Βεβαίωση χρήσης γης από την αρμόδια πολεοδομία, η οποία από την πλευρά της θα βεβαιώνει ότι η συγκεκριμένη χρήση επιτρέπεται στο συγκεκριμένο οικοδομικό τετράγωνο ή περιοχή
- Έγκριση περιβαλλοντικών όρων, κάτι που καθιστά απαραίτητη τη μελέτη από Ιδιώτη Μηχανικό Μελετητή, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και έγκριση από την Περιφέρεια ανάλογα με την κατηγορία της επιχείρησης.
- Τοπογραφικό διάγραμμα, στο οποίο να απεικονίζεται και η επιχείρηση
- Σχέδια - μελέτη του χώρου κατόψεις, τομές στις οποίες να απεικονίζεται ο εξοπλισμός, η εγκατεστημένη ισχύς και το κόστος
- Υπεύθυνη δήλωση Μηχανικού για τη στατική επάρκεια του κτιρίου, και την εγκατάσταση του εξοπλισμού
- Ερωτηματολόγιο συμπληρωμένο από τον φορέα της επιχείρησης
- Αμοιβές - φορολογικά – Παράβολο
- Άλλα ανάλογα με την περίπτωση δικαιολογητικά

<http://www.skiadas.gr/index.php/epi-trofimvn/adeia/10-adeia-sxediasmos/19-adeies-leitourgias-epixeiriseon-trofimon>)

Εν συνεχεία, μετά την απόκτηση της άδειας εγκατάστασης και την εγκαθίδρυση του εξοπλισμού στο χώρο, όπου πρόκειται να στεγαστεί η βιομηχανία, το επόμενο στάδιο αδειών περιλαμβάνει την απόκτηση της άδειας λειτουργίας, για την οποία πρέπει να κατατεθεί άδεια στην Διεύθυνση ανάπτυξης της Περιφέρειας, στην οποία ανήκει η βιομηχανία, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει και μια σειρά από επιπλέον δικαιολογητικά, τα οποία είναι τα ακόλουθα, σύμφωνα με το νόμο 3982/2011:

- Πιστοποιητικό πυρασφάλειας από της Πυροσβεστική υπηρεσία και εγκεκριμένη μελέτη σύμφωνα με τα όσα ορίζονται από την Φ. 15/οικ.1589/104/2006
- Υπεύθυνη δήλωση ηλεκτρολόγου για την ηλεκτρολογική εγκατάσταση
- Υπεύθυνη Δήλωση Μηχανικού και του Ιδιοκτήτη ότι τηρούνται οι όροι της άδειας εγκατάστασης
- Άλλα κατά περίπτωση δικαιολογητικά.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις, μετά την άδεια εγκατάστασης θα απαιτηθεί αλλαγή χρήσης του χώρου ή γενικότερα τροποποίηση στην άδεια οικοδομής. (Νόμος 3982, 2011)

3.4 Εμπλεκόμενοι φορείς

Αναφορικά δε με τους εμπλεκόμενους φορείς, σύμφωνα με την κοινή υπουργική απόφαση ΚΥΑ 15523/2006, εκτός της Διεύθυνσης Ανάπτυξης της κάθε Περιφέρειας, από την οποία οι επιχειρήσεις λαμβάνουν άδεια εγκατάστασης και λειτουργίας, μια βιομηχανία υγειονομικού ενδιαφέροντος θα πρέπει να λαμβάνει άδεια από τις Διευθύνσεις Κτηνιατρικής της κάθε Περιφέρειας, όταν πρόκειται για επιχειρήσεις, οι οποίες χρησιμοποιούν εγκαταστάσεις, οι οποίες εντάσσονται σε μία από τις ακόλουθες κατηγορίες:

- «Εγκαταστάσεις τεμαχισμού κρέατος, που συνδυάζουν παραγωγή κιμά και παρασκευασμάτων αυτών
- Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων κρέατος
- Εγκαταστάσεις παραγωγής κονσερβοποιημένων μαγειρεμένων φαγητών
- Εγκαταστάσεις παραγωγής τετηγμένου ζωικού λίπους και καταλοίπων ζωικών λιπών
- Εγκαταστάσεις παραγωγής ζελατίνης, κολλαγόνου
- Εγκαταστάσεις παραγωγής επεξεργασμένων στομάχων και εντέρων
- Εγκαταστάσεις επεξεργασίας κατεψυγμένων αλιευμάτων
- Εγκαταστάσεις μεταποίησης αλιευτικών προϊόντων
- Πλοία εργοστάσια
- Εγκαταστάσεις παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων
- Εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων αυγών

- Εγκαταστάσεις παραγωγής παγωτών
- Εγκαταστάσεις παραγωγής σαλατών από μεταποιημένα ζωικά προϊόντα
- Εγκαταστάσεις παραγωγής μαγειρεμένων φαγητών, πίτσας, σάντουιτς (όχι απευθείας διάθεση στον καταναλωτή)
- Εγκαταστάσεις παραγωγής σούπας και σάλτσας που έχουν χρησιμοποιηθεί εκχυλίσματα ζωικών προϊόντων». (ΚΥΑ 15523/2006)

Αξίζει επίσης, να σημειωθεί ότι σύμφωνα με το νόμο 3325/2005, όλες οι υπόλοιπες βιομηχανίες με εγκαταστάσεις παραγωγής, επεξεργασίας κα αποθήκευσης τροφίμων θα πρέπει να αδειοδοτούνται από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης των Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων, ενώ η βεβαίωση για τη καταλληλότητα αυτή χορηγείται για τις ακόλουθες εγκαταστάσεις:

- Για εγκαταστάσεις μεταποίησης φυτικών προϊόντων, από τις διευθύνσεις Αγροτικής Ανάπτυξης
- Για εγκαταστάσεις παραγωγής αλκοολούχων ποτών από τις Χημικές Υπηρεσίες του Γενικού Χημείου του Κράτους
- Για τις υπόλοιπες εγκαταστάσεις από τη Διεύθυνση Υγείας και Δημόσιας Υγιεινής. (Νόμος 3325/2005)

Τέλος, ιδιαίτερα σημαντικός είναι και ο ρόλος του ΕΦΕΤ στην όλη διαδικασία της αδειοδότησης, καθώς ο ΕΦΕΤ εμπλέκεται στην όλη διαδικασία μετά την ολοκλήρωση της αδειοδότησης. Συγκεκριμένα, η Διεύθυνση ανάπτυξης της εκάστοτε Περιφέρειας υποχρεούται να κοινοποιήσει στον ΕΦΕΤ την έναρξη λειτουργίας της βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος. (Νόμος 3325/2005)

Από τη πλευρά του, εν συνεχεία, ο ΕΦΕΤ θα πρέπει να προβεί σε έλεγχο της βιομηχανίας αυτής ύστερα από λίγες ημέρες μετά την έναρξη λειτουργίας, χρονικό διάστημα στο οποίο όμως θα πρέπει να είναι έτοιμο το σύστημα HACCP, το οποίο θα πρέπει να έχει υιοθετηθεί και αρχίζει να εφαρμόζεται, αν και κατά την αδειοδότηση συνήθως δεν απαιτείται επίσημα, αν και χωρίς αυτό η εταιρία δεν μπορεί να λειτουργήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα από την έναρξή της. (Νόμος 3325/2005)

3.5 Χρηματοδότηση νέας Βιομηχανίας Υγειονομικού ενδιαφέροντος – Βιομηχανίας Τροφίμων

Ένα ιδιαίτερα βασικό κομμάτι για την σύσταση μιας βιομηχανίας τροφίμων είναι το κομμάτι της χρηματοδότησης της, ειδικά όσον αφορά τους τρόπους μέσω των οποίων μπορεί να χρηματοδοτηθεί κατά τα πρώτα στάδια λειτουργίας της.

Είναι σύνηθες φαινόμενο, οι νέοι επιχειρηματίες να αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα όσον αφορά την πρόσβασή τους σε εξωτερική χρηματοδότηση, κάτι το οποίο έχει κάνει κυρίως με τις δυσκολίες που υπάρχουν αναφορικά με την ανάδειξη των δυνατών σημείων της ιδέας που υλοποιούν στα πλαίσια της επιχειρηματικότητάς τους. Επιπλέον, σημαντικές δυσκολίες στο νέο επιχειρηματία δημιουργούν το γεγονός ότι δεν είναι σε θέση να δημιουργήσει ένα προφίλ, το οποίο να συνδυάζει την αξιοπιστία με τη φερεγγυότητα. (IOBE, 2016)

Για αυτό το λόγο, στο κομμάτι αυτό κομβικής σημασίας είναι ο ρόλος των άτυπων επενδυτών, οι οποίοι είναι άτομα τα οποία χρηματοδοτούν νέες βιομηχανίες, αλλά στην πραγματικότητα ούτε εμπλέκονται άμεσα σε αυτές, ούτε δραστηριοποιούνται άμεσα, δηλαδή δεν αποτελούν ούτε ιδιοκτήτες αλλά ούτε ασκούν καθήκοντα διοίκησης στις νέες αυτές βιομηχανίες. (IOBE, 2016)

Ειδικότερα, ο ρόλος των άτυπων επενδυτών σχετίζεται άμεσα με την υποστήριξη και την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας κατά τα πρώτα στάδιά της, καθώς η συμβολή αυτού του είδους των επενδυτών είναι καθοριστική, ειδικά σε περιόδους οι οποίες χαρακτηρίζονται από πιστωτική ασφυξία και έλλειψη ρευστότητας, οι οποίοι δυσκολεύουν σημαντικά την πρόσβαση της νέας επιχείρησης στον εξωτερικό δανεισμό. (IOBE, 2016)

Παρά το γεγονός, ότι μέσω του άτυπου επενδυτή κατορθώνουν οι επιχειρηματίες να εξασφαλίζουν τα κεφάλαια που τους είναι απαραίτητα για την υλοποίηση της επιχειρηματικής τους ιδέας, εντούτοις όμως το ποσοστό αυτό των ατόμων, οι οποίοι αποτέλεσαν έναν άτυπο χρηματοδότη σε μια νέα επιχείρηση ήταν μόλις 3,5%, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος των χωρών της Ευρώπης ήταν 4,3%. (IOBE, 2016)

Παρόλα αυτά, όμως ο παραπάνω δείκτης αυξήθηκε το 2014 σε σχέση με το 2013, γεγονός το οποίο δείχνει την στροφή των επιχειρηματιών σε εναλλακτικά κανάλια χρηματοδότησης, ιδιαίτερα κατά τα πρώτα στάδια λειτουργίας τους, λόγω της δυσκολίας πρόσβασής τους σε εξωτερικό δανεισμό ελέω της οικονομικής κρίσης που υπάρχει από το 2010 στη χώρα. (IOBE, 2016)

Όσον αφορά δε τις συνήθεις μορφές χρηματοδότησης (πέραν των ιδίων κεφαλαίων, τα οποία αποτελούν τα χρήματα που τοποθετεί ο ίδιος ο επιχειρηματίας για τη σύστασή της βιομηχανίας) για μια νέα βιομηχανία τροφίμων, αυτές συνοψίζονται στις ακόλουθες: (Τακόπουλος, 2012)

- Τραπεζικός δανεισμός
- Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών
- Factoring
- Ιδιώτες Επενδυτές
- Leasing
- Επιδότησεις

Πιο συγκεκριμένα, **ο τραπεζικός δανεισμός** αποτελεί τη πλέον συνηθισμένη μορφή χρηματοδότησης για μια νέα υπό ίδρυση βιομηχανία τροφίμων, ενώ από την πλευρά τους οι τράπεζες δύο μεγάλες κατηγορίες δανείων προς τις βιομηχανίες αλλά και γενικότερα προς τις εταιρίες: Τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης και τα μακροπρόθεσμα δάνεια.

Ειδικότερα, τα δάνεια κεφαλαίου κίνησης δεν είναι τίποτα άλλο από δάνεια βραχυπρόθεσμης διάρκειας, βασικός σκοπός των οποίων είναι η κάλυψη των τρεχόντων αναγκών ρευστότητας της επιχείρησης / βιομηχανίας.

Από την άλλη πλευρά, τα μακροπρόθεσμα δάνεια είναι μεγάλης διάρκειας και περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δάνεια που σχετίζονται με την αρχική εγκατάσταση της βιομηχανίας, καθώς και με την αγορά του πάγιου εξοπλισμού της, ενώ το επιτόκιο των μακροπρόθεσμων δανείων στην πλειονότητα των περιπτώσεων είναι αρκετά χαμηλότερο από το αντίστοιχο επιτόκιο των κεφαλαίων κίνησης, λόγω του μεγαλύτερου ορίζοντα αποπληρωμής των μακροπρόθεσμων δανείων. (Τακόπουλος, 2012)

Από την άλλη, τα **κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών** ή *venture capital* είναι ένας νέος τρόπος χρηματοδότησης, ο οποίος απευθύνεται σε νέα επιχειρηματικά εγχειρήματα, τα δημιουργήθηκαν βασισμένα σε καινοτόμες ιδέες.

Όσον αφορά με τον τρόπο λειτουργίας του *Venture Capital*, οι εταιρίες που διαχειρίζονται τέτοια κεφάλαια προσφέρουν χρηματοδότηση στις επιχειρήσεις/βιομηχανίες, παρέχοντας ως αντάλλαγμα την απόκτηση ενός σημαντικού ποσοστού των μετοχών τους, το οποίο ποικίλει ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης/βιομηχανίας, το ύψος των χρηματοδοτούμενων κεφαλαίων, αν και στην πλειονότητα των περιπτώσεων βρίσκεται κυμαίνεται γύρω στο 30%, ενώ αντίστοιχα το χρονικό διάστημα της επένδυσης είναι μεταξύ 3 και 7 ετών. (Τακόπουλος, 2012)

Το βασικό πλεονέκτημα της μεθόδου αυτής είναι ότι νεοσυσταθείσα επιχείρηση/βιομηχανία δεν υποχρεούται για την πρόσβασή της στα κεφάλαια αυτά να παρέχει εγγυήσεις, κάτι το οποίο συμβαίνει απαρέγκλιτα με τον τραπεζικό δανεισμό, ενώ ακόμα και σε περίπτωση αποτυχία η εταιρία *Venture Capital* δεν μπορεί να ζητήσει να τις επιστραφούν τα χρήματα που έχει επενδύσει στην νεοσυσταθείσα επιχείρηση/βιομηχανία, κάτι το οποίο όμως συμβαίνει στην περίπτωση του τραπεζικού δανεισμού. (Τακόπουλος, 2012)

Η τρίτη συνηθισμένη μέθοδος χρηματοδότησης είναι αυτή του **factoring** ή πρακτορείας απαιτήσεων, η οποία αποτελεί έναν κατεξοχήν τρόπο για τη χρηματοδότησης μιας επιχείρησης ή βιομηχανίας, όσον αφορά την κάλυψη των αναγκών κεφαλαίου κίνησής της. (Τακόπουλος, 2012)

Ειδικότερα, η μέθοδος αυτή αφορά στη δημιουργία μιας σύμβασης μεταξύ της εταιρίας ή βιομηχανίας που επιθυμεί χρηματοδότηση και του πράκτορα, ο οποίος είτε είναι μια τράπεζα είτε μια εταιρία *factoring*, στη βάση της οποίας η επιχείρηση / βιομηχανία θα πρέπει να εκχωρήσει στον πράκτορα ένα κομμάτι των απαιτήσεων που έχει να λαμβάνει από τους πελάτες της, οι οποίες στη συνέχεια περνάνε από πλευράς διαχείρισης και είσπραξης στα χέρια του πράκτορα. (Τακόπουλος, 2012)

Επιπλέον, ο πράκτορας (εταιρία factoring ή τράπεζα) θα προχωρήσει στην άμεση απόδοση στην επιχείρηση του 80% των οφειλών που θα εισπράξει, ενώ εκτός αυτού χρεώνει και την επιχείρηση / βιομηχανία με ένα ποσοστό το οποίο κυμαίνεται από 0,5% μέχρι 2% των απαιτήσεων των πελατών της σαν έξοδα προμήθειας για τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου. (Τακόπουλος, 2012)

Ουσιαστικά, ο βασικός λόγος για την προσφυγή μιας βιομηχανίας στην παραπάνω μορφή χρηματοδότησης δεν είναι άλλος από την απουσία εμπράγματων διασφαλίσεων, κάτι το οποίο δυσκολεύει σημαντικά τη δυνατότητα πρόσβασής της σε τραπεζικό δανεισμό, καθώς επίσης και όταν υπάρχει μεγάλη επισφάλεια στις απαιτήσεις της, λόγω πελατών με μεγάλη αφερεγγυότητα. (Τακόπουλος, 2012)

Όσον αφορά την τέταρτη μορφή χρηματοδότησης, αυτή αφορά τους **ιδιώτες επενδυτές** ή Business Angels, οι οποίοι αποτελούν επενδυτές με αρκετά μεγάλη εμπειρία στο χώρο των επενδύσεων και οι οποίοι προχωρούν στη διάθεση των κεφαλαίων τους σε νέα επενδυτικά σχήματα μέσω μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης, μια μορφή η οποία ακόμα στη χώρα μας είναι σε αρκετά πρώιμα στάδια, κάτι το οποίο αναμένεται να αλλάξει στο μέλλον, λόγω και της οικονομικής κρίσης και της αδυναμίας των τραπεζών να χορηγούν με ευκολία τραπεζιά δάνεια σε επιχειρήσεις. (Τακόπουλος, 2012)

Από την άλλη πλευρά, ένας άλλος ιδιαίτερα ευρέως χρησιμοποιούμενος τρόπος χρηματοδότησης είναι μέσω χρηματοδοτικής μίσθωσης ή **leasing**, μια μορφή χρηματοδότησης η οποία παρέχει τη δυνατότητα σε μια βιομηχανία να αποκτήσει τον πάγιο και παραγωγικό εξοπλισμό της, χωρίς τη δαπάνη επιπλέον κεφαλαίων, τα οποία θα επιβαρύνουν τα ίδια κεφάλαιά της. (Τακόπουλος, 2012)

Ουσιαστικά, η χρηματοδοτική μίσθωση είναι μια μέθοδος χρησιμοποίησης των κεφαλαιουχικών αγαθών από μισθωτές (στην προκειμένη περίπτωση μια βιομηχανία) για μια ορισμένη χρονική περίοδο έναντι καταβολής περιοδικής αμοιβής (μισθωμάτων) στους εκμισθωτές (εταιρεία leasing), ενώ ταυτόχρονα ο μισθωτής έχει το δικαίωμα είτε να αγοράσει το πράγμα μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου είτε να ανανεώσει τη μίσθωση. (Μητσιόπουλος, 2012)

Εν συνεχεία, μετά την ολοκλήρωση της σύμβασης μίσθωσης, η βιομηχανία έχει τη δυνατότητα να προβεί στην αγορά του εξοπλισμού αυτού, μέσω καταβολής ενός αρκετά χαμηλού ποσού, το οποίο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο του 5% της συνολικής αξίας του εξοπλισμού, ενώ έχει επίσης και τη δυνατότητα είτε να συνεχίσει τη μίσθωση είτε να επιστρέψει πίσω στην εταιρία leasing τον εξοπλισμό αυτό. (Τακόπουλος, 2012)

Και σε αυτή την μορφή χρηματοδότησης, ένα βασικό πλεονέκτημά της είναι ότι δεν απαιτεί άμεσες εγγυήσεις για την βιομηχανία συν το γεγονός ότι οι διαδικασίες είναι λιγότερο χρονοβόρες για την σύναψη μιας σύμβασης leasing από ότι για την σύναψη μιας σύμβασης τραπεζικού δανείου. (Τακόπουλος, 2012)

Τέλος, άλλη μια ιδιαίτερα συνήθης μορφή χρηματοδότησης, η οποία είναι ιδιαίτερα σημαντική για νέες βιομηχανίες, οι οποίες επιθυμούν να εισέλθουν στην αγορά είναι αυτή **των επιδοτήσεων**. Πιο συγκεκριμένα, οι επιδοτήσεις παρέχουν στους νέους επιχειρηματίες την κάλυψη ενός σημαντικού μέρους των αρχικών κεφαλαίων που απαιτούνται για τη δημιουργία μιας νέας τέτοιας βιομηχανίας, το οποίο όμως σε καμία περίπτωση δεν καλύπτει το σύνολο του απαιτούμενου κεφαλαίου.

Βασικές πηγές επιδοτήσεων για μια βιομηχανία τροφίμων σήμερα είναι η ένταξη της σε προγράμματα ΕΣΠΑ, τα οποία συχνά πυκνά έρχονται στην επιφάνεια και τα οποία προσφέρουν στήριξη σε νέες ή υφιστάμενες βιομηχανίες, οι οποίες αφορούν κατά κύριο λόγο στην κάλυψη αναγκών σε κεφάλαιο κίνησης ή εξοπλισμό, συμβάλλοντας είτε στην έναρξη λειτουργίας του είτε στην αναβάθμισή τους, αν πρόκειται για υφιστάμενες βιομηχανίες. (<http://www.cnn.gr/money/story/21969/espa-2016-ola-osa-prepei-na-gnorizete-gia-ti-xrimatodotisi>)

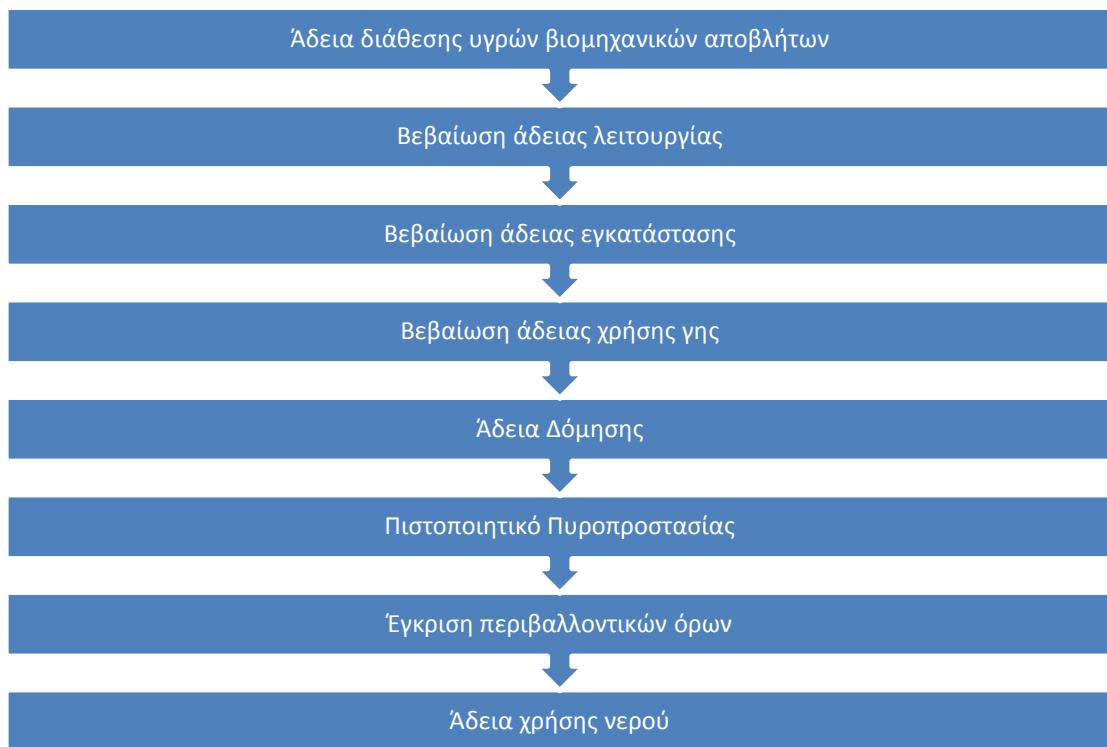
Τέλος, μια βιομηχανία τροφίμων, στα πλαίσια της προσπάθειάς της, για απόκτηση επιπλέον επιδοτήσεων είναι δυνατόν να βασιστεί και στη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (EBRD), η οποία παρέχει σε ετήσια βάση στην Ελλάδα περίπου 500 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία διοχετεύονται στην αγορά κυρίως σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις / βιομηχανίες με σχεδόν μηδενικό επιτόκιο, κάτι το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την εύκολη αποπληρωμή τους. (http://www.sbbe.gr/?page_id=1239)

3.6 Απαιτούμενο χρονικό διάστημα

Δεν επιδέχεται αμφισβήτησης, ότι μια από τις μεγαλύτερες παθογένειες της χώρας μας είναι η πληθώρα των διαδικασιών που απαιτούνται για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, διαδικασίες οι οποίες έχουν σαν συνέπεια να απαιτούνται αρκετές ημέρες για την ολοκλήρωσή τους, δημιουργώντας πολλές φορές σημαντικούς κινδύνους όσον αφορά την υλοποίηση του όλου εγχειρήματος.

Εν προκειμένω, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενη ενότητα, τα βασικά δικαιολογητικά που πρέπει να έχει στη διάθεσή της μια βιομηχανία τροφίμων για να μπορέσει να εκκινήσει τη λειτουργία της είναι τα ακόλουθα: (Invest in Greece, 2010)

- Βεβαίωση άδειας χρήσης γης
- Βεβαίωση άδειας εγκατάστασης
- Βεβαίωση άδειας λειτουργίας
- Έγκριση περιβαλλοντικών όρων
- Πιστοποιητικό Πυροπροστασίας
- Άδεια διάθεσης υγρών βιομηχανικών αποβλήτων
- Άδεια Δόμησης
- Άδεια χρήσης νερού

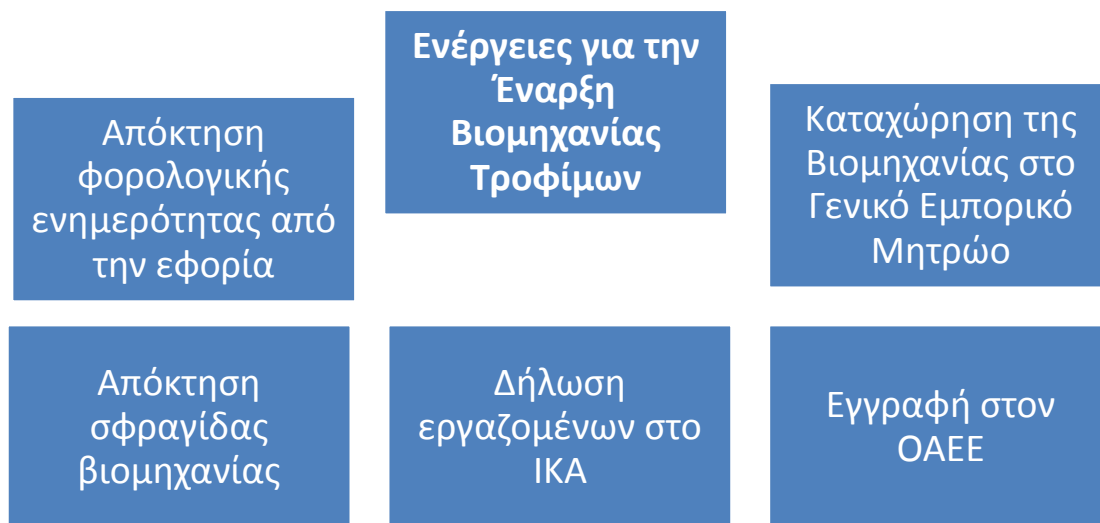
Διάγραμμα Ροής 1: Βασικά δικαιολογητικά για έναρξη λειτουργίας μιας βιομηχανίας τροφίμων

Όμως δεν είναι μόνο τα παραπάνω δικαιολογητικά, που χρειάζεται μια βιομηχανία για να ξεκινήσει τη λειτουργία της, καθώς απαιτείται μια σειρά από επιπλέον ενέργειες όπως είναι η καταχώρησή της στα μητρώα, η καταχώρηση των εργαζομένων στα μητρώα του ΙΚΑ κλπ.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας (Doing Business) για το 2016, για την έναρξη μιας βιομηχανίας τροφίμων χρειάζεται να εκπληρωθούν μια σειρά από ενέργειες, οι οποίες όπως και ο χρόνος υλοποίησής τους παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Απόκτηση φορολογικής ενημερότητας από την εφορία	Λιγότερο από 1 ημέρα
Καταχώρηση της Βιομηχανίας στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο	10 ημέρες
Απόκτηση σφραγίδας βιομηχανίας	1 ημέρα

Δήλωση εργαζομένων στο ΙΚΑ	Λιγότερο από 1 ημέρα
Εγγραφή στον ΟΑΕΕ	1 ημέρα

Όπως διαφαίνεται από τον παραπάνω πίνακα, απαιτούνται περίπου 13 ημέρες για ενέργειες γραφειοκρατικής φύσεως, όπως είναι η καταχώρηση της βιομηχανίας στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, η απόκτηση σφραγίδας της κλπ, γεγονός το οποίο απεικονίζει σε μεγάλο βαθμό το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για τη σύσταση μιας νέας βιομηχανίας τροφίμων σήμερα.

Επιπλέον, εκτός των παραπάνω ενεργειών, μια βιομηχανία τροφίμων πρέπει να προβεί σε ορισμένες άλλες ενέργειες σχετικά με το κομμάτι των εγκαταστάσεων της και των αδειών που πρέπει να έχει στην κατοχή, μερικές από τις οποίες αναφέρθηκαν παραπάνω.

Ειδικότερα, οι ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί η βιομηχανία τροφίμων και σχετίζονται με το κομμάτι των κατασκευαστικών αδειών των εγκαταστάσεων (έχουμε λάβει σαν υπόθεση ότι θα κατασκευάσει η ίδια τις εγκαταστάσεις της – εργοστάσιο), καθώς και ο χρόνος υλοποίησής τους είναι οι ακόλουθες: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Υποβολή αίτησης για πιστοποιητικό από την Αρχαιολογία	1 ημέρα

Απόκτηση άδειας από την αρχαιολογία	12 ημέρες
Απόκτηση πιστοποιητικού πυροπροστασίας	10 ημέρες
Απόκτηση βεβαίωσης άδειας χρήσης γης	2 ημέρες
Απόκτηση άδειας χρήσης νερού	1 ημέρα
Απόκτηση απόδειξης πληρωμής εκ των προτέρων για την Κοινωνική Ασφάλιση	2 ημέρες
Υποβολή αίτησης και λήψη άδειας από το δήμο	16 ημέρες
Αίτηση και υποβολή άδειας οικοδομής (εγκατάστασης) από το δήμο	15 ημέρες
Ειδοποίηση της Αρχαιολογίας για την έναρξη των εργασιών	7 ημέρες
Ειδοποίηση της Αστυνομίας για την έναρξη των εργασιών	1 ημέρα
Ειδοποίηση του Δήμου για την έναρξη των εργασιών	1 ημέρα
Αίτηση και λήψη πιστοποιητικού από την επιθεώρηση εργασίας	1 ημέρα
Λήψη τελικής επιθεώρηση από ανεξάρτητο μηχανικό και λήψη σφραγισμένης άδειας κατασκευής	5 ημέρες
Αίτηση για σύνδεση νερού και συστήματος αποβλήτων	1 ημέρα
Έρευνα από την ΕΥΔΑΠ για τη σκοπιμότητα και τις ανάγκες του έργου	21 ημέρες
Απόκτηση σύνδεσης νερού και συστήματος αποβλήτων	45 ημέρες
Καταχώρηση της εγκατάστασης στο δήμο	1 ημέρα

Όσον αφορά το κομμάτι της ηλεκτρικής ενέργειας και της πρόσβασης της βιομηχανίας σε αυτή, οι ενέργειες που πρέπει να προβεί η βιομηχανία τροφίμων καθώς και ο χρόνος υλοποίησής τους είναι οι ακόλουθες: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Υποβολή αίτησης στον ΔΕΔΔΗΕ και αναμονή έγκρισης	14 ημέρες
Πραγματοποίηση εξωτερικής επιθεώρησης από την ΔΕΔΔΗΕ ΑΕ	1 ημέρα
Ένορκη δήλωση ηλεκτρολόγου για την εσωτερική καλωδίωση, η οποία πιστοποιείται από τη ΔΟΥ	1 ημέρα
Υπογραφή σύμβασης σύνδεσης και αναμονή ολοκλήρωσης των εξωτερικών εργασιών και εγκατάστασης του μετρητή	33 ημέρες
Υπογραφή σύμβασης προμήθειας με τον προμηθευτή για τη λήψη της ηλεκτρικής ενέργειας από τη ΔΕΔΔΗΕ Α.Ε.	4 ημέρες

Τέλος, για την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων, όπου θα χτιστεί το εργοστάσιο της βιομηχανίας τροφίμων, απαιτούνται επίσης μια σειρά από διαδικασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (μαζί με το χρόνο υλοποίησής τους). (World Bank, 2016)

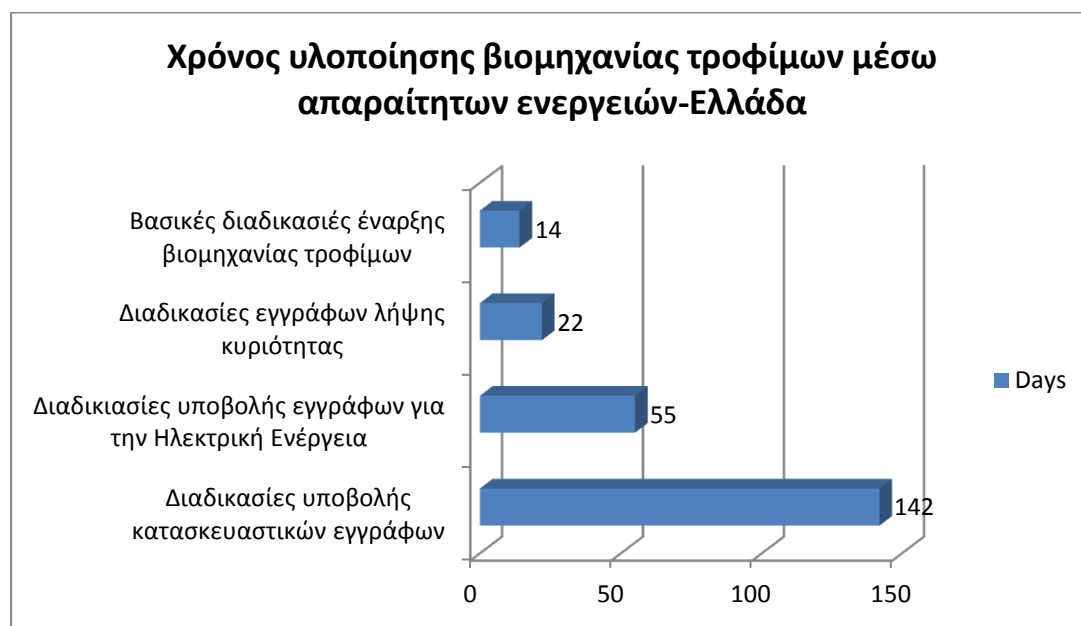
Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Λήψη επιτόπιας επίσκεψης από μηχανικό	1 ημέρα

Απόκτηση ενός τοπογραφικού σχεδίου για την τοποθεσία και ενός πιστοποιητικό για την απουσία μη άδειας κατασκευής από τον μηχανικό	7 ημέρες
Αναζήτηση πληροφοριών στο Κτηματολόγιο και την προετοιμασία της συμφωνίας πώλησης από δικηγόρο	1 ημέρα
Λήψη φορολογικού πιστοποιητικού εκκαθάρισης για τον πωλητή και πιστοποιητικού για το Ενιαίο φόρο ακίνητης περιουσίας από τη φορολογική αρχή	Λιγότερο από 1 ημέρα
Πληρωμή του φόρου μεταβίβασης ακινήτων στη Φορολογική Αρχή	1 ημέρα
Παράδοση του σχεδίου της σύμβασης πώλησης στο Δικηγορικό Σύλλογο	1 ημέρα
Προετοιμασία πράξης μεταβίβασης από συμβολαιογράφο	1 ημέρα
Η συμβολαιογραφική πράξη καταχωρείται στο Κτηματολόγιο στο όνομα του αγοραστή και δίνονται αντίστοιχα πιστοποιητικά σε αγοραστή και πωλητή	8 ημέρες
Καταχώρηση της μεταβίβασης στο κτηματολόγιο	1 ημέρα

Συμπερασματικά, όπως μπορεί να γίνει κάτι παραπάνω από σαφές; για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, ειδικά εάν αυτή έχει ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, απαιτούνται μια σειρά από ενέργειες, οι οποίες καθυστερούν σημαντικά την ολοκλήρωση του όλου εγχειρήματος.

Από τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω προκύπτει, ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα για την ίδρυση μιας νέας βιομηχανίας τροφίμων εστιάζεται στο κομμάτι της αδειοδότησης της βιομηχανίας, γεγονός το οποίο καθυστερεί σημαντικά την έναρξη δραστηριότητας και είναι ένα ζήτημα, το οποίο έγινε προσπάθεια να αντιμετωπιστεί μέσα από τη διαδικασία fast track, που διατυπώθηκε τους τελευταίους μήνες και στην οποία θα αναφερθούμε στην επόμενη ενότητα.

Ενέργειες-Διαδικασίες	Χρόνος που απαιτείται (μέρες)
Διαδικασίες υποβολής κατασκευαστικών εγγράφων	142
Διαδικασίες υποβολής εγγράφων για την Ηλεκτρική Ενέργεια	55
Διαδικασίες εγγράφων λήψης κυριότητας	22
Βασικές διαδικασίες έναρξης βιομηχανίας τροφίμων	14

3.7 Διαδικασίες Fast track για την έναρξη νέων επιχειρήσεων

Δεν χωρά αμφιβολία ότι ένα από τα βασικότερα προβλήματα για την ίδρυση μιας νέας βιομηχανίας υγειονομικού ενδιαφέροντος, στην προκειμένη περίπτωση μιας βιομηχανίας τροφίμων, είναι ο μεγάλος όγκος διαδικασιών, οι οποίες απαιτούνται για την ίδρυσή και λειτουργία της, η γραφειοκρατική φύση των οποίων οδηγεί σε μεγάλες καθυστερήσεις, οι οποίες πιθανόν να οδηγήσουν σε αποτυχία το εγχείρημα αυτό.

Προς αυτή την κατεύθυνση και σε μια προσπάθεια για την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη βελτίωση του υπάρχοντος επιχειρηματικού περιβάλλοντος, το Υπουργείο Υγείας μέσω σχεδίου νόμου που έθεσε σε δημόσια διαβούλευση τον Αύγουστο του 2016 προσπάθησε να περιορίσει δραστικά τη γραφειοκρατία, η οποία υφίσταντο μέχρι εκείνη τη στιγμή (όπως αναφέρθηκε και παραπάνω) για την αδειοδότηση βιομηχανιών τροφίμων και ποτών, αλλά και τουριστικών καταλυμάτων και γενικότερα καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος.

<http://www.opengov.gr/yyka/?p=1359>

Ο βασικός στόχος του παρόντος σχεδίου νόμου δεν είναι άλλος από την προσπάθεια σύγκλισης του ελληνικού θεσμικού πλαισίου με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και πρακτική, η οποία προβλέπει ότι περίπου το 90% του συνόλου των δραστηριοτήτων που διέπει τα καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος ακολουθεί για την αδειοδότηση τους τη διαδικασία της απλής γνωστοποίησης στην αρμόδια αρχή, η οποία είναι υπεύθυνη για την έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης, ενώ αντιθέτως

στην Ελλάδα το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο οδηγούσε κατά 90% σε πολύπλοκες διαδικασίες για την αδειοδότηση βιομηχανιών και καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. (<http://www.reporter.gr/Eidhseis/Ygeia/285932-%CE%9Deo-plaisio-gia-fast-track-adeiodothsh-epicheirhsewn-ygeionomikoy-endiaferontos>)

Προς αυτή την κατεύθυνση, σύμφωνα με το άρθρο 4 του σχεδίου αυτού, προβλέπονται μια σειρά από βήματα για την ίδρυση βιομηχανιών υγειονομικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερα βιομηχανιών τροφίμων, όπως αυτή που εξετάζεται στην παρούσα εργασία και τα οποία είναι τα ακόλουθα:

Για τη χορήγηση άδειας/γνωστοποίησης ή για οποιαδήποτε άλλης διαδικασία ίδρυσης ή/ και λειτουργίας των Επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών και των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών Υγειονομικού Ενδιαφέροντος, ο ενδιαφερόμενος υποβάλλει στις αρμόδιες αρχές {Ενιαία Κέντρα Εξυπηρέτησης (ΕΚΕ), Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ), Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), Υπουργεία & κ.λπ.} τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται κατά περίπτωση από την κείμενη νομοθεσία.

A. Διαδικασία προαιρετικού ελέγχου

Ο ενδιαφερόμενος δύναται μετά την επιλογή του χώρου όπου θα εγκατασταθεί η επιχείρηση και πριν να ξεκινήσει οποιαδήποτε κατασκευή ή μίσθωση και εφόσον έχουν ελεγχθεί η νομιμότητα και η χρήση του χώρου καθώς και οι χρήσεις γης, να υποβάλλει αίτηση με συνοπτική περιγραφή της υπό ίδρυση επιχείρησής, στην αρμόδια Υγειονομική Υπηρεσία, οποιαδήποτε στιγμή, κατά τον σχεδιασμό αυτής.

Η αίτηση θα συνοδεύεται με σχεδιαγράμματα κάτοψης, όπου θα υπάρχει αναλυτική αποτύπωση των χώρων με τις χρήσεις τους, η ροή εργασιών, ο σταθερός εξοπλισμός κτλ. σε δύο αντίγραφα. Με την αίτηση, θα ζητείται η καταρχήν άποψη της Υγειονομικής Υπηρεσίας σχετικά με τη συγκρότηση της επιχείρησης και τις ισχύουσες Υγειονομικές προϋποθέσεις λειτουργίας της, προκειμένου να προχωρήσει στη συνέχεια είτε στην αίτηση προέγκρισης είτε στις περιπτώσεις που δεν απαιτείται προέγκριση να ξεκινήσει η συγκρότηση της επιχείρησης

Στην περίπτωση σύμφωνης γνώμης της Υπηρεσίας πρέπει να τίθεται σχετική θεώρηση (να αναφέρεται: συνοδεύει το υπ. αριθμ. πρωτ. έγγραφο της υπηρεσίας) επί των σχεδιαγραμμάτων κάτοψης, ώστε να κατοχυρώνεται ο επαγγελματίας και να δεσμεύεται η Υπηρεσία, σε ότι αφορά αποκλειστικά τους υγειονομικούς όρους, προκειμένου στη

συνέχεια να γνωμοδοτήσει θετικά για τη λήψη αδείας, όταν υποβληθεί ο σχετικός φάκελος μέσω της αδειοδοτούσας αρχής.

Ο προέλεγχος δεν απαιτεί κατ' ανάγκη τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου.

Ο προέλεγχος δεν είναι προέγκριση και θα πρέπει να εξετάζεται από τον ενδιαφερόμενο η χρήση γης και τυχόν σύμφωνη γνώμη της υγειονομικής υπηρεσίας πριν τη προέγκριση δεν θεωρείται ως έγκριση.

Αν δεν έχει τηρηθεί η ανωτέρω διαδικασία από την πλευρά του ενδιαφερομένου, η Υπηρεσία θα προβαίνει σε απευθείας έλεγχο και γνωμοδότηση για χορήγηση άδειας ή μη.

Β. Γνωμοδότηση ή βεβαίωση της Υγειονομικής Υπηρεσίας για την καταλληλότητα επιχείρησης τροφίμων και ποτών

1. Για τη χορήγηση της γνωμοδότησης ή της βεβαίωσης καταλληλότητας της επιχείρησης, η υγειονομική υπηρεσία ελέγχει τις κατόψεις των σχεδιαγραμμάτων του μηχανικού όπου αποτυπώνεται η διάταξη όλων των χώρων, η συγκρότηση, ο εξοπλισμός και οι χώροι των εξυπηρετούμενων πελατών Επιπλέον για τις επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών απαιτείται διάγραμμα ροής συνοδευόμενο από περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας, στις περιπτώσεις που γίνεται επεξεργασία τροφίμων.

Τα σχεδιαγράμματα κάτοψης πρέπει να είναι σύμφωνα αντιστοίχως με τα διαγράμματα ροής της επιχείρησης τα οποία επαληθεύονται κατά τον έλεγχο.

Τα διαγράμματα ροής πρέπει να είναι αντίστοιχα με τις κατηγορίες και δραστηριότητες που συνυπάρχουν.

Τα διαγράμματα ροής και η περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας της επιχείρησης, συντάσσονται και υπογράφονται από τον υγειονομικά υπεύθυνο ή από επιστήμονα σχετικής ειδικότητας (με πιστοποιημένες γνώσεις στην υγιεινή και ασφάλεια των τροφίμων).

Η περιγραφή της παραγωγικής διαδικασίας της επιχείρησης περιλαμβάνει:

α. Περιγραφή της υποδομής (χώροι, εξοπλισμός κλπ),

β. Αναφορά των προϊόντων κατά κατηγορίες προϊόντων που διαχειρίζεται η επιχείρηση,

γ. Περιγραφή του τρόπου παρασκευής, συσκευασίας και προσφοράς

δ. Περιγραφή των σημείων ελέγχου και στη περίπτωση υψηλής επικινδυνότητας τροφίμου τα κρίσιμα σημεία ελέγχου και τα κρίσιμα όρια θερμοκρασιών (π.χ. θερμοκρασίες ψυγείων, θερμοθαλάμων κλπ

Όλες οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών πρέπει να ακολουθούν τους Κανόνες Ορθής Υγιεινής Πρακτικής καθώς και τους αντίστοιχους Εθνικούς Οδηγούς Υγιεινής, εφαρμόζοντας και διατηρώντας πάγια διαδικασία ή διαδικασίες βάσει των αρχών HACCP.

Όλες οι κατηγορίες των επιχειρήσεων τροφίμων και ποτών (εφόσον επιτρέπεται από τις χρήσεις γης) μπορούν να λειτουργούν ως μικτές όπως και να συνυπάρχουν με άλλες επιχειρήσεις με την προϋπόθεση ότι θα διασφαλίζεται η Δημόσια Υγεία και η αποφυγή διασταυρούμενης επιμόλυνσης.

2. Τα υποβληθέντα από τον ενδιαφερόμενο σχεδιαγράμματα κατόψεων της επιχείρησης καθώς και τα διαγράμματα ροής, σε περίπτωση που η επιχείρηση πληροί τις προϋποθέσεις της παρούσας, θα υπογράφονται από τους αρμόδιους υπαλλήλους και θα θεωρούνται από τον Προϊστάμενο της Υγειονομικής Υπηρεσίας.

3. Σε θετική γνωμοδότηση η αδειοδοτούσα αρχή χορηγεί την άδεια ίδρυσης και λειτουργίας σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

4. Σε αρνητική γνωμοδότηση αναγράφεται από την υγειονομική υπηρεσία, σε δύο αντίτυπα η αιτιολόγηση της άρνησης και η αδειοδοτούσα αρχή επιδίδει το ένα στον ενδιαφερόμενο για την περαιτέρω διαδικασία συμμόρφωσης και υποβολής εκ νέου του φακέλου για την επανεξέτασή του.

Η επανεξέταση διενεργείται με αίτηση του ενδιαφερομένου προς την υγειονομική υπηρεσία.

Στις περιπτώσεις επανεξέτασης λόγω αμφισβήτησης των αιτιών αρνητικής γνωμοδότησης, ο υγειονομικός έλεγχος πραγματοποιείται με σύνθεση κλιμακίου επανελέγχου διαφορετικής της αρχικής.

Στις περιπτώσεις επανεξέτασης κατά τις οποίες ο ενδιαφερόμενος συμμορφώθηκε στις τυχόν υποδείξεις και βελτιώσεις τις υλοποιήσει, ο έλεγχος πραγματοποιείται από το κλιμάκιο που διενήργησε τον πρώτο υγειονομικό έλεγχο.

5. Στο έντυπο για την ίδρυση και λειτουργία των επιχειρήσεων, η αδειοδοτούσα αρχή αναγράφει την κατηγορία ή τις κατηγορίες, την υποκατηγορία της επιχείρησης τροφίμων και ποτών και σε παρένθεση τις δραστηριότητες της επιχείρησης.

6. Η δυναμικότητα της επιχείρησης ως προς την εξυπηρέτηση πελατών (καθήμενα εξυπηρετούμενα άτομα) θα αναγράφεται διακριτά και θα προσδιορίζεται αναλυτικά για όλους τους χώρους (εσωτερική αίθουσα πελατών, υπαίθριος χώρος, κ.λ.π.).

7. Για την αντικατάσταση της άδειας ίδρυσης και λειτουργίας επιχείρησης τροφίμων και ποτών όταν προστίθενται εντός αυτού δραστηριότητα της ίδιας κατηγορίας (κατηγορία

IV)της παρούσας Υγειονομικής Διάταξης (με περισσότερες Υγειονομικές απαιτήσεις ως προς τη συγκρότησή του π.χ επιχείρηση μαζικής εστίασης/αναψυχής πρόχειρου γεύματος σε πλήρους γεύματος) ή διαφορετικής κατηγορίας, η αντικατάσταση της άδειας γίνεται μετά από γνωμοδότηση της Υγειονομικής Υπηρεσίας. Σε αυτές τις περιπτώσεις απαιτείται η υποβολή εις τριπλούν, διαγράμματος ροής και σχεδιαγραμμάτων κάτοψης.

8. Σε περιπτώσεις αφαίρεσης δραστηριότητας δεν απαιτείται αντικατάσταση της άδειας και καμία άλλη ενέργεια αλλά νέο διάγραμμα ροής και τήρηση του στο αρχείο της επιχείρησης προς ενημέρωση των αρχών ελέγχου.

9. Οι επιχειρήσεις τροφίμων και ποτών μπορούν να αλλάζουν τη ροή των εργασιών, με την προϋπόθεση το διάγραμμα ροής να αποτυπώνεται σε νέα σχεδιαγράμματα κάτοψης, τα οποία τηρούνται μαζί με τα αρχικώς εγκεκριμένα, στο αντίστοιχο αρχείο της επιχείρησης και είναι διαθέσιμα στις ελεγκτικές αρχές.

10. Στην περίπτωση προσθήκης εντός επιχείρησης μαζικής εστίασης ή αναψυχής δραστηριότητας της ίδιας υποκατηγορίας πρέπει να γίνεται προσαρμογή του διαγράμματος ροής στο αντίστοιχο αρχείο της επιχείρησης και να είναι διαθέσιμο στις ελεγκτικές αρχές.

Από τα ανωτέρω εξαιρούνται τα Κέντρα Διασκέδασης, το υπαίθριο εμπόριο και οι χώροι εκδηλώσεων.

Για την προσθήκη δραστηριότητας ή χώρου ανάπτυξης καθήμενων εξυπηρετούμενων ατόμων η υγειονομική υπηρεσία εξετάζει ταυτόχρονα την προσαρμογή της επιχείρησης στους όρους της παρούσας και την εκπλήρωση των υγειονομικών όρων για την λειτουργία της νέας δραστηριότητας ή την πρόσθετη πράξη προσδιορισμού καθισμάτων.

11. Η προσθήκη χώρων, σε σχέση με τις κατόψεις που έχουν θεωρηθεί από την υγειονομική υπηρεσία, θεωρείται επέκταση της Επιχείρησης είτε αυτοί είναι υπαίθριοι, είτε στεγασμένοι, είτε ιδιόκτητοι είτε κοινόχρηστοι.

12. Ως αλλαγή δραστηριότητας εννοείται όταν μία επιχείρηση προσφέρει υπηρεσίες/προϊόντα που προβλέπονται σε διαφορετική δραστηριότητα από αυτή που αδειοδοτήθηκε, π.χ όταν μία επιχείρηση λιανικής διάθεσης τροφίμων και ποτών έχει μετατραπεί σε επιχείρηση πλήρους γεύματος.

13. Ως τροποποίηση των υγειονομικών όρων λειτουργίας εννοείται όταν επί των κατόψεων που έχουν θεωρηθεί από την υγειονομική υπηρεσία, επέρχεται επιδείνωση

των υγειονομικών όρων. Όταν, π.χ. επεκτείνεται ο χώρος των τραπεζοκαθισμάτων και μικραίνει ο χώρος του παρασκευαστηρίου..

Οι ανωτέρω περιπτώσεις καθώς και η μεταφορά της επιχείρησης σε άλλο χώρο, συνιστούν ουσιώδη τροποποίηση των υγειονομικών όρων λειτουργίας της επιχείρησης η οποία βεβαιώνεται από τους υγειονομικούς επιθεωρητές.

Στις περιπτώσεις επέκτασης, αλλαγής δραστηριότητας, τροποποίησης των υγειονομικών όρων λειτουργίας η επιχείρηση πρέπει να επανέρθει στην αρχική της μορφή σύμφωνα με την προθεσμία συμμόρφωσης. Στις περιπτώσεις μη συμμόρφωσης ανακαλείται η άδεια λειτουργίας.

Στις περιπτώσεις μεταφοράς της επιχείρησης σε άλλο χώρο, απαιτείται εκ νέου η διαδικασία του παρόντος άρθρου.

14. Στις επιχειρήσεις μαζικής εστίασης και αναψυχής που ήδη λειτουργούν, όπου γίνεται προσθήκη εξωτερικού παρακείμενου χώρου για την εξυπηρέτηση καθημένων πελατών γίνεται πρόσθετη πράξη προσδιορισμού καθημένων πελατών μετά από γνωμοδότηση της Υγειονομικής Υπηρεσίας η οποία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της άδειας του καταστήματος.

Παρακείμενος υπαίθριος χώρος νοείται ο χώρος εξυπηρέτησης καθημένων πελατών που βρίσκεται είτε σε επαφή με την επιχείρηση είτε παραπλεύρως είτε απέναντι αυτής.

Το ίδιο ισχύει και για στεγασμένο παρακείμενο χώρο, με την προϋπόθεση ότι θα προσκομίζονται τα εξής δικαιολογητικά:

α) Εφόσον το κατάστημα στεγάζεται σε χώρο οριζόντιας ιδιοκτησίας: υπεύθυνη δήλωση του διαχειριστή της πολυκατοικίας, ή, εν ελλείψει ή άρνησης αυτού, του ιδιοκτήτη του χώρου στον οποίο θα εγκατασταθεί το κατάστημα, στην οποία δηλώνεται ότι: ο Κανονισμός της Πολυκατοικίας ή εν ελλείψει, η πλειοψηφία των ιδιοκτητών των στεγαζόμενων στο ίδιο κτίριο διαμερισμάτων, μη συμπεριλαμβανομένων των λοιπών χώρων, (καταστημάτων, βοηθητικών χώρων κ.λπ.) δεν απαγορεύει τη χρήση του χώρου τούτου για τη λειτουργία του υπό ίδρυση καταστήματος. Σε περίπτωση που η υπεύθυνη δήλωση κριθεί αναληθής, ανακαλείται η χορηγηθείσα προέγκριση καθώς και η τυχόν χορηγηθείσα άδεια ίδρυσης και λειτουργίας του καταστήματος.

β) Βεβαίωση χώρου κύριας χρήσης υπογεγραμμένη από μηχανικό, στην οποία βεβαιώνεται ότι ο χώρος πληροί τις προϋποθέσεις χώρου κύριας χρήσης σύμφωνα με τον Νέο Οικοδομικό Κανονισμό και τον Κτηριοδομικό Κανονισμό, τον Κανονισμό Πυροπροστασίας καθώς και των εκάστοτε ισχυουσών πολεοδομικών διατάξεων για την αιτούμενη χρήση και περιγράφονται αναλυτικά τα νομιμοποιητικά στοιχεία αυτού (π.χ.

άδεια δόμησης, δήλωση αυθαιρέτου, εξαίρεση από κατεδάφιση, ενημέρωση φακέλου άδειας δόμησης, κτίριο προϋφιστάμενο του 1955). Η ανωτέρω βεβαίωση συνοδεύεται από αντίγραφα των στοιχείων νομιμότητας του χώρου, στα οποία αναφέρεται (π.χ. άδεια δόμησης, δήλωση αυθαιρέτου με τις εκάστοτε περί αυθαιρέτων διατάξεις, απόφαση εξαίρεσης από κατεδάφιση, βεβαίωση παλαιότητας κ.λπ.) και από σχεδιαγράμματα του καταστήματος εις τριπλούν σε κλίμακα που αναφέρεται ρητά επί των σχεδίων, στα οποία θα αποτυπώνονται όλοι οι χώροι του Κ.Υ.Ε, περιλαμβανομένων και αυτών που προβλέπονται από ειδικές διατάξεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου (π.χ. αποχωρητήρια για Α.Μ.Ε.Α).

γ) Πιστοποιητικό (ενεργητικής) πυροπροστασίας για την τήρηση των μέτρων και μέσων πυροπροστασίας που προβλέπονται κατά περίπτωση στις ισχύουσες Πυροσβεστικές Διατάξεις.

Λεπτομέρειες-Πληροφορίες για τον εκάστοτε ενδιαφερόμενο Επιχειρηματία

- Ο ενδιαφερόμενος επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα να υποβάλει αίτηση με συνοπτική περιγραφή της υπό ίδρυση βιομηχανίας στην αρμόδια για το ζήτημα αυτό Υγειονομική Υπηρεσία (ΥΥ), μια αίτηση η οποία θα συνοδεύεται από αντίστοιχα σχεδιαγράμματα κάτοψης τα οποία θα είναι σε δύο αντίγραφα.
- Ο προέλεγχος δεν απαιτεί απαραίτητα τη διενέργεια επιτόπιου ελέγχου, ενώ δεν αποτελεί προέγκριση και θα πρέπει να εξετάζεται από τον ενδιαφερόμενο η χρήση γης και τυχόν σύμφωνη γνώμη της υγειονομικής υπηρεσίας πριν τη προέγκριση δεν λαμβάνεται υπόψη ως έγκριση.
- Για τη χορήγηση της γνωμοδότησης ή της βεβαίωσης καταλληλότητας της επιχείρησης, η Υγειονομική Υπηρεσία θα πρέπει να προχωρήσει στον έλεγχο των κατόψεων των σχεδιαγραμμάτων του μηχανικού, στις περιπτώσεις όπου πραγματοποιείται επεξεργασία τροφίμων.
- Τα υποβληθέντα από τον ενδιαφερόμενο σχεδιαγράμματα κατόψεων, σε περίπτωση που η επιχείρηση πληροί τις προϋποθέσεις της παρούσας, θα υπογράφονται από τους αρμόδιους υπαλλήλους και θα θεωρούνται από τον Προϊστάμενο της Υγειονομικής Υπηρεσίας, ενώ σε περίπτωση που υπάρχει θετική γνωμοδότηση από την αρμόδια επιτροπή, τότε θα χορηγείται άμεσα άδεια έναρξης λειτουργίας της βιομηχανίας.

- Από την άλλη πλευρά, σε περίπτωση που υπάρξει αρνητική γνωμοδότηση αυτή θα αναγράφεται από την υγειονομική υπηρεσία, σε δύο αντίτυπα, όπου θα αναφέρονται ρητά τόσο οι λόγοι που αιτιολογούν την άρνηση αυτή, ενώ από την πλευρά της η αδειοδοτούσα αρχή θα προχωράει στην επίδοση του ενός αντιτύπου στον ενδιαφερόμενο για την περαιτέρω διαδικασία συμμόρφωσης και εν συνεχεία της εκ νέου υποβολής του για την επανεξέταση της αδειοδότησης αυτής.
- Αντίστοιχα, από την πλευρά τους οι βιομηχανίες τροφίμων έχουν τη δυνατότητα να προχωρούν σε συνεχή αλλαγή της ροής των εργασιών, υπό την προϋπόθεση ότι το διάγραμμα ροής που δημιουργούν απεικονίζεται σε νέα σχεδιαγράμματα κάτοψης, τα οποία και θα είναι διαθέσιμα στις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές.
- Αξίζει να σημειωθεί επίσης, ότι στις περιπτώσεις εκείνες όπου η επιχείρηση μεταφέρεται σε άλλη περιοχή ή σε άλλο χώρο εντός της ίδιας περιοχής, είναι απαραίτητο να εκκινηθεί ξανά όλη η διαδικασία που αναφέρθηκε παραπάνω». (<http://www.opengov.gr/yyka/?p=1355>)

Ουσιαστικά, το παραπάνω σύστημα fast track στοχεύει στην μετατόπιση του βάρους του ελέγχου της ορθής λειτουργίας των επιχειρήσεων / βιομηχανιών σε έλεγχους που πραγματοποιούνται εκ των υστέρων, δηλαδή μετέπειτα από την έναρξη λειτουργίας τους, παρέχοντας με αυτό τον τρόπο στον επιχειρηματία τη δυνατότητα να προχωρήσει σε έναρξη λειτουργίας της επιχείρησης ή της βιομηχανίας του πολύ γρηγορότερα σε σχέση με το παρελθόν, καθώς και να ελεγχθεί σε πραγματικές συνθήκες λειτουργίας, γεγονός που συντελεί στο να καταστούν οι έλεγχοι περισσότερο αποτελεσματικοί και ουσιαστικοί.

Ειδικότερα, για τις βιομηχανίες υγειονομικού ενδιαφέροντος, όπως είναι μια βιομηχανία τροφίμων, η βασική αλλαγή του παρόντος σχεδίου νόμου είναι η αντικατάσταση των δύο σταδίων (στάδιο προέγκρισης και στάδιο άδειας λειτουργίας) που υπήρχαν μέχρι εκείνη τη στιγμή, καθώς το στάδιο της προέγκρισης αντικαταστάθηκε με μια βεβαίωση της Υπηρεσίας Δόμησης, μέσω της οποίας θα βεβαιώνεται η δυνατότητα ίδρυσης της βιομηχανίας στη συγκεκριμένη τοποθεσία. (<http://www.ka-business.gr/pages/economicsandpolitics/12318/fast-track-kai-allages-sta-diadikastika-gia>)

Από την πλευρά του, ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα στη συνέχεια να προβεί στη γνωστοποίηση της έναρξης λειτουργίας της επιχείρησής του, χωρίς να είναι αναγκαία η από πριν ύπαρξη άδειας λειτουργίας καθώς οι εκ των προτέρων έλεγχοι, ενώ τα αναγκαία δικαιολογητικά απλοποιούνται σε μεγάλο βαθμό παραμένοντας διαθέσιμα σε κάθε αρμόδια αρχή κατά τη διάρκεια του ελέγχου. (<http://www.kabusiness.gr/pages/economicsandpolitics/12318/fast-track-kai-allages-sta-diadikastika-gia>)

Συμπερασματικά, μέσα από τις παραπάνω αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο επιδιώκεται να ελαχιστοποιηθούν οι διαδικασίες που απαιτούνται για την αδειοδότηση και έναρξη λειτουργίας μιας βιομηχανίας τροφίμων, έτσι ώστε να μπορέσει η Ελλάδα να προσελκύσει όσο το δυνατόν περισσότερους επενδυτές για το πεδίο αυτό, καθώς μέσω της προσέγγισης του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου σε συνδυασμό με την παροχή κινήτρων σε ξένους επιχειρηματίες, θα ενισχυθεί η επιχειρηματικότητα κάτι το οποίο θα οδηγήσει σε αύξηση των επενδύσεων στην Ελλάδα και τελικά στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας.

Κεφάλαιο 4: Εναλλακτικές Διεθνείς πρακτικές

4.1 Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε σε εναλλακτικές διεθνείς πρακτικές που εφαρμόζονται στην Ευρώπη αναφορικά με την ίδρυση νέων επιχειρήσεων και ειδικότερα νέων βιομηχανιών τροφίμων μέσω της παράθεσης στοιχείων τόσο για το είδος των ενεργειών που απαιτούνται όσο και για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για κάθε μία από τις ενέργειες αυτές.

Ειδικότερα, στο κεφάλαιο αυτό θα μελετηθούν κατά βάση δύο χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο και η Βουλγαρία, ώστε να έχουμε μια καλή εικόνα για το τι συμβαίνει σε δύο αντιπροσωπευτικές με την Ελλάδα χώρες, καθώς από τη μία η Βουλγαρία (38^η θέση στην κατάταξη Doing Business για το 2016) είναι αρκετά κοντά συνοριακά με την Ελλάδα, ενώ από την άλλη το Ηνωμένο Βασίλειο αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες Ευρωπαϊκές χώρες της Ευρώπης (6^η θέση στην κατάταξη Doing Business για το 2016), συνεπώς είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε την κατάσταση που επικρατεί στις χώρες αυτές σε σχέση με την αντίστοιχη κατάσταση

στην Ελλάδα, ώστε στη συνέχεια να συγκρίνουμε στο επόμενο κεφάλαιο τα ευρήματα των χωρών αυτών με τα αντίστοιχα για την Ελλάδα ευρήματα.

4.2 Η περίπτωση της Βουλγαρίας

Η Βουλγαρία όσον αφορά την έναρξη επιχειρήσεων καταλαμβάνει την 38^η θέση για το 2016, έναντι της 36^{ης} θέσης το 2015, ενώ ειδικότερα στο κομμάτι της έναρξης επιχειρήσεων βρίσκεται στην 52^η θέση το 2016 έναντι 46^{ης} θέσης το 2015 (υποχώρηση 6 θέσεων).

Αντίστοιχα, όσον αφορά τους υπόλοιπους δείκτες που περιλαμβάνονται στον δείκτη Doing Business, η Βουλγαρία καταλαμβάνει τις ακόλουθες θέσεις:

- ✓ Πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα, μείωση 3 θέσεων, καθώς από την 97^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 100^η θέση το 2016.
- ✓ Δυνατότητα πρόσβασης σε δανεισμό, μείωση 4 θέσεων, καθώς από την 24^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 28^η θέση το 2016
- ✓ Πληρωμή φόρων, μείωση 6 θέσεων, καθώς από την 82^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 88^η θέση το 2016
- ✓ Εφαρμογή συμβάσεων, αμετάβλητη πορεία για την Βουλγαρία παραμένοντας στην 52^η θέση το 2016, όπως και το 2015.
- ✓ Προστασία επενδυτών μειοψηφίας, μείωση 2 θέσεων, καθώς από την 12^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 14^η θέση το 2016
- ✓ Εξωτερικό εμπόριο, αμετάβλητη πορεία για την Βουλγαρία παραμένοντας στην 20^η θέση το 2016, όπως και το 2015.
- ✓ Δυνατότητα μεταβίβασης και καταγραφής ακίνητης περιουσίας, μείωση 3 θέσεων, καθώς από την 60^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 63^η θέση το 2016
- ✓ Κατασκευαστικές άδειες, μείωση 1 θέσης, καθώς από την 50^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 51^η θέση το 2016.

[\(http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/bulgaria/\)](http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/bulgaria/)

Επιπλέον, όσον αφορά τον αριθμό των διαδικασιών που απαιτούνται για την έναρξη μιας επιχείρησης στη Βουλγαρία, αυτές ανέρχονται σε τέσσερις, αριθμός ο οποίος είναι χαμηλότερος από το μέσο όρο των χωρών του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα (4,7), ενώ ο συνολικός αριθμός ημερών που απαιτούνται για την έναρξη

μιας επιχείρησης στη Βουλγαρία αγγίζει τις 18 ημέρες, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις χώρες του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα είναι 8,3 για το 2016.

Το κόστος της διαδικασίας αυτής προσεγγίζει το 0,7% του συνολικού κεφαλαίου που απαιτείται για τη ίδρυση μιας επιχείρησης, όταν το αντίστοιχο μέσο ποσοστό για τις χώρες του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα είναι 3,8% για το 2016.

(<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/bulgaria/>)

Αναφορικά δε με το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την πραγματοποίηση όλων εκείνων των ενεργειών για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, αυτά συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα με βάση την έκθεση Doing Business (2016) για τη Βουλγαρία: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Πραγματοποίηση των πρακτικών της συνεδρίασης για τη συγκρότηση των μετόχων, απόκτηση συμβολαιογραφικής δήλωσης και δείγμα υπογραφής του διαχειριστή, καθώς και επικυρωμένο αντίγραφο του καταστατικού σύστασης της βιομηχανίας	1 ημέρα
Κατάθεση του κεφαλαίου της βιομηχανίας στην τράπεζα	1 ημέρα
Εγγραφή της βιομηχανίας στο εμπορικό Μητρώο	4 ημέρες
Εγγραφή για καταχώρηση της βιομηχανίας στο μητρώο εταιριών που υπόκεινται σε ΦΠΑ (όταν η βιομηχανία αναμένει ότι σε ετήσια βάση ότι θα έχει έσοδα άνω των 50.000 λέβ.	13 ημέρες (1 ημέρα για τη συμπλήρωση της αίτησης και 12 μέρες για την τελική εγγραφή)

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά το κομμάτι των κατασκευαστικών αδειών, το αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων στη Βουλγαρία περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Αίτηση για χορήγηση βίζας από τον επικεφαλής αρχιτέκτονα του δήμου, ώστε να έχει τη δυνατότητα επέμβασης στη γη για τη δημιουργία της Βιομηχανίας.	14 ημέρες
Υπογραφή προκαταρκτικής σύμβασης με τον πάροχο ηλεκτρικής ενέργειας	30 ημέρες
Υπογραφή προκαταρκτικής σύμβασης με τον πάροχο νερού	5 ημέρες

Αίτηση και λήψη προκαταρκτικής εκτίμησης του κτιρίου για τη συμμόρφωση της με τις απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης για την άδεια της εταιρείας	5 ημέρες
Λήψη της απόφασης του διευθυντή της Επιθεώρησης της Περιφέρειας για το Περιβάλλον και το νερό	14 ημέρες
Λήψη της έγκρισης του σχεδιασμού του επενδυτικού σχεδίου από έναν εμπειρογνώμονα υγιεινής	7 ημέρες
Απόκτηση της τελικής έγκρισης κατασκευής από τον επικεφαλής αρχιτέκτονα του Δήμου	35 ημέρες
Υπογραφή σύμβασης με μια εταιρεία επιτήρησης	5 ημέρες
Υπογραφή σύμβασης με τον φορέα παροχής του νερού και λήψη σύνδεσης	5 ημέρες
Δημιουργία χάρτη για την εγκατάσταση και το κτηματολόγιο	1 ημέρα
Κατάθεση διαβατηρίου από τον επικεφαλής αρχιτέκτονα του δήμου	4 ημέρες
Αίτηση και λήψη πιστοποιητικού για ενεργειακή απόδοση	7 ημέρες
Λήψη επιθεώρησης από το δήμο	1 ημέρα

Όσον αφορά το κομμάτι της ηλεκτρικής ενέργειας της Βουλγαρίας και της πρόσβασης της εταιρίας σε αυτή, οι ενέργειες που πρέπει να προβεί η βιομηχανία τροφίμων καθώς και ο χρόνος υλοποίησής τους είναι οι ακόλουθες: (World Bank, 2016)

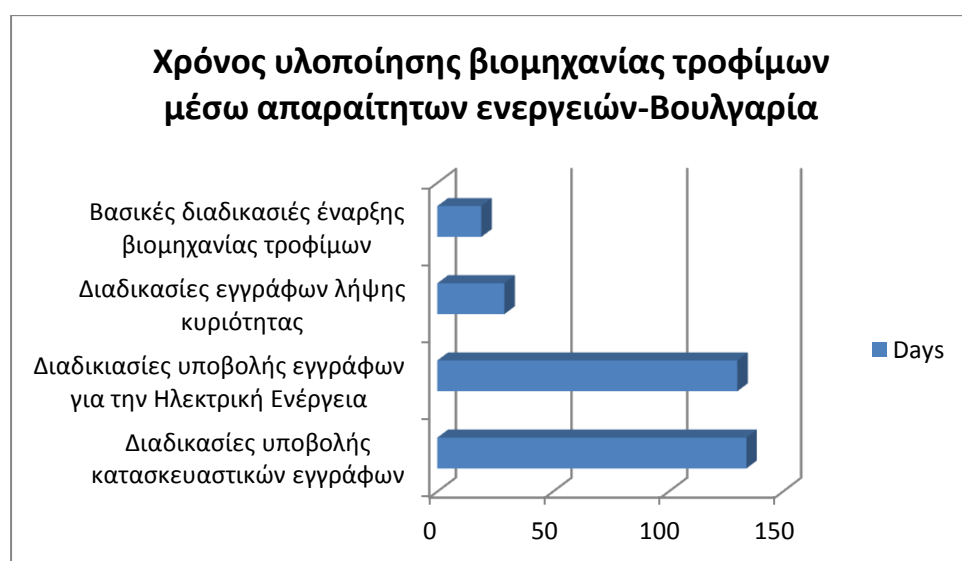
Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Υποβολή αίτησης προσυμφώνου για την διανομή ηλεκτρικού ρεύματος από την CEZ Βουλγαρίας και αναμονή έγκρισης	30 ημέρες
Λήψη προσυμφώνου και να προετοιμασία σχεδιασμού των έργων σύνδεσης	24 ημέρες
Αίτηση και αναμονή για την τελική σύμβαση και έγκριση του σχεδιασμού	26 ημέρες
Αγορά υλικών	6 ημέρες
Πραγματοποίηση εξωτερικών εργασιών, όπως είναι σκάψιμο, για τον καθορισμό των καλωδίων, για την εγκατάσταση εξοπλισμού και τη σύνδεση.	37 ημέρες
Σύναψη σύμβασης με τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας, και λήψη της εγκατάστασης του μετρητή και της ροής ηλεκτρικής ενέργειας	7 ημέρες

Τέλος, για την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων, όπου θα χτιστεί το εργοστάσιο της βιομηχανίας τροφίμων, απαιτούνται επίσης μια σειρά από διαδικασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (μαζί με το χρόνο υλοποίησής τους). (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
------------------	------------------------------

Απόκτηση φορολογικής ενημερότητας	7 ημέρες
Απόκτηση φορολογικής αποτίμησης της εγκατάστασης	14 ημέρες
Σύνταξη τοπογραφικού σχεδίου της εγκατάστασης από το ακίνητο	3 ημέρες
Έκδοση πιστοποιητικών καλής λειτουργίας για τον πωλητή και τον αγοραστή	Λιγότερο από 1 ημέρα
Έκδοση συμβολαιογραφικής πράξης μεταβίβασης για την εγκατάσταση	1 ημέρα
Εγγραφή συμβολαιογραφικής πράξης μεταβίβασης στη Γραμματεία	2 ημέρες
Καταχώρηση του τοπικού ιδιοκτήτη για τις φορολογικές αρχές του αρμόδιου δήμου	1 ημέρα

Ενέργειες-Διαδικασίες Βουλγαρία	Χρόνος που απαιτείται (μέρες)
Διαδικασίες υποβολής κατασκευαστικών εγγράφων	134
Διαδικασίες υποβολής εγγράφων για την Ηλεκτρική Ενέργεια	130
Διαδικασίες εγγράφων λήψης κυριότητας	29
Βασικές διαδικασίες έναρξης βιομηχανίας τροφίμων	19

4.3 Η περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου

Αντίστοιχα, το Ηνωμένο Βασίλειο όσον αφορά την κατάταξή του με βάση το δείκτη Doing Business καταλαμβάνει την 6^η θέση για το 2016, μια θέση την οποία είχε και το 2015, ενώ ειδικότερα στο κομμάτι της έναρξης επιχειρήσεων βρίσκεται στην 17^η θέση το 2016 έναντι 43^{ης} θέσης το 2015 (υποχώρηση 6 θέσεων).

Αντίστοιχα, όσον αφορά τους υπόλοιπους δείκτες που περιλαμβάνονται στον δείκτη Doing Business, το Ηνωμένο Βασίλειο καταλαμβάνει τις ακόλουθες θέσεις:

- ✓ Πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα, άνοδο 1 θέσης, καθώς από την 16^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 15^η θέση το 2016.
- ✓ Δυνατότητα πρόσβασης σε δανεισμό, μείωση 2 θέσεων, καθώς από την 17^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 19^η θέση το 2016
- ✓ Πληρωμή φόρων, άνοδο 1 θέσης, καθώς από την 16^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 15^η θέση το 2016
- ✓ Εφαρμογή συμβάσεων, μείωση 7 θέσεων, καθώς από την 26^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 33^η θέση το 2016
- ✓ Προστασία επενδυτών μειοψηφίας, αμετάβλητη πορεία για το Ηνωμένο Βασίλειο παραμένοντας στην 4^η θέση το 2016, όπως και το 2015
- ✓ Εξωτερικό εμπόριο, μείωση 2 θέσεων, καθώς από την 36^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 38^η θέση το 2016
- ✓ Δυνατότητα μεταβίβασης και καταγραφής ακίνητης περιουσίας, μείωση 1 θέσης, καθώς από την 45^η το 2015, η χώρα βρίσκεται στην 44^η θέση το 2016
- ✓ Κατασκευαστικές άδειες, αμετάβλητη πορεία για το Ηνωμένο Βασίλειο παραμένοντας στην 23^η θέση το 2016, όπως και το 2015

<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/united-kingdom>

Επιπλέον, όσον αφορά τον αριθμό των διαδικασιών που απαιτούνται για την έναρξη μιας επιχείρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο, αυτές ανέρχονται σε τέσσερις, αριθμός ο οποίος είναι χαμηλότερος από το μέσο όρο των χωρών του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα (4,7), ενώ ο συνολικός αριθμός ημερών που απαιτούνται για την έναρξη μιας επιχείρησης στο Ηνωμένο Βασίλειο αγγίζει τις 4,7 ημέρες, όταν ο αντίστοιχος μέσος όρος για τις χώρες του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα είναι 8,3 για το 2016.

Το κόστος της διαδικασίας αυτής προσεγγίζει το 0,1% του συνολικού κεφαλαίου που απαιτείται για τη ίδρυση μιας επιχείρησης, όταν το αντίστοιχο μέσο ποσοστό για τις χώρες του OECD με τα υψηλότερα εισοδήματα είναι 3,8% για το 2016. (<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/united-kingdom>)

Αναφορικά δε με το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την πραγματοποίηση όλων εκείνων των ενεργειών για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, αυτά συνοψίζονται στον ακόλουθο πίνακα με βάση την έκθεση Doing Business (2016) για το Ηνωμένο Βασίλειο: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Έλεγχος διαθεσιμότητας ονόματος εταιρίας και συμπλήρωση αίτησης καταχώρησής της στο μητρώο επιχειρήσεων	Λιγότερο από μία ημέρα (ηλεκτρονική διαδικασία)
Σύνδεση με το HMRC ή Her Majesty's Revenue and Customs (το οποίο είναι τμήμα του δημόσιου του Ηνωμένου Βασιλείου υπεύθυνο για τη συλλογή φόρων) και εγγραφή για το ΦΠΑ.	Λιγότερο από μία ημέρα (ηλεκτρονική διαδικασία)
Σύνδεση με το HMRC και εγγραφή για να δημιουργήσει ένα σύστημα συνεισφορών για την εθνική ασφάλιση και την πληρωμή φόρου pay-as-you-earn φόρου (PAYE), μέσω των οποίων οι μισθοί των εργαζομένων εκπίπτει από το φόρο.	3 ημέρες
Εγγραφή για την ασφάλιση αστικής ευθύνης των εργοδοτών	1 ημέρα

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά το κομμάτι των κατασκευαστικών αδειών, το αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων στο Ηνωμένο Βασίλειο περιλαμβάνει τα ακόλουθα: (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Μίσθωση ενός εγκεκριμένου ελεγκτή	1 ημέρα
Απόκτηση πολεοδομικής άδειας	56 ημέρες
Έγκριση από τον επιθεωρητή για την υποβολή της αρχικής ειδοποίησης στις τοπικές Αρχές.	5 ημέρες
Υποβολή αίτησης στην τοπική Πυροσβεστική Αρχή και λήψη της έγκρισης	21 ημέρες
Αίτηση για σύνδεση νερού και αποχέτευσης	1 ημέρα
Απόκτηση σύνδεσης νερού και αποχέτευσης	20 ημέρες
Αίτηση για τη λήψη πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης από εγκεκριμένους ειδικευμένους εμπειρογνώμονες	1 ημέρα
Συμπλήρωση του πιστοποιητικού για τον έλεγχο των κτιριακών εγκαταστάσεων	1 ημέρα

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά το κομμάτι της πρόσβασης στο ηλεκτρικό ρεύμα, το αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων στο Ηνωμένο Βασίλειο περιλαμβάνει τα ακόλουθα: (World Bank, 2016)

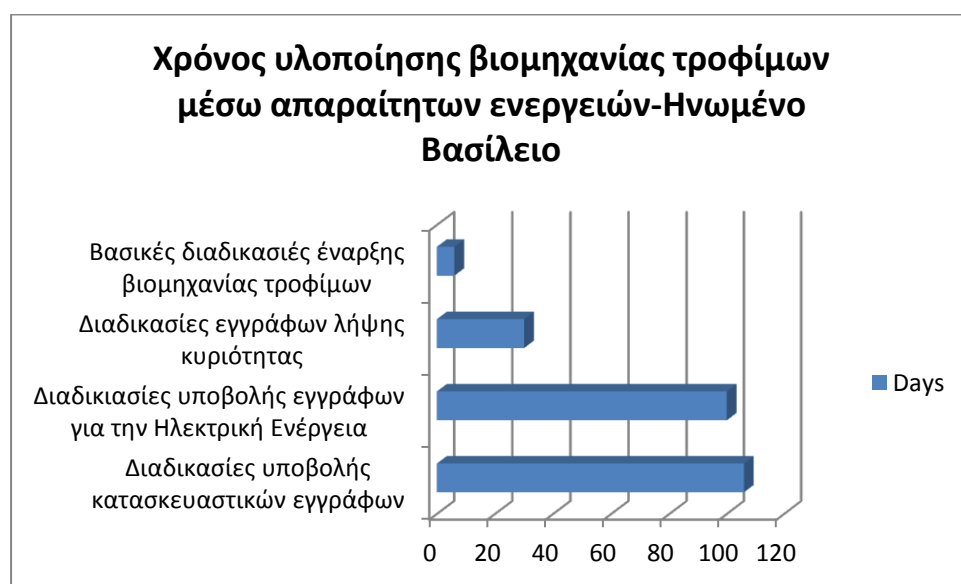
Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Υποβολή αίτησης στο δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας του Ηνωμένου Βασιλείου και αναμονή για προσφορά σύνδεσης	20 ημέρες
Αναμονή ολοκλήρωσης των εξωτερικών έργων από το Ηνωμένο Βασίλειο	59 ημέρες
Απόκτηση αριθμού προσφοράς και αναμονή εγκατάστασης του μετρητή	7 ημέρες
Πραγματοποίηση εγκατάστασης του μετρητή και επιθεώρησης εσωτερικής καλωδίωσης από το χειριστή του μετρητή	14 ημέρες

Τέλος, για την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων, όπου θα χτιστεί το εργοστάσιο της βιομηχανίας τροφίμων, απαιτούνται επίσης μια σειρά από διαδικασίες, οι οποίες παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα (μαζί με το χρόνο υλοποίησής τους). (World Bank, 2016)

Ενέργειες	Χρόνος που απαιτείται
Πρότυπες έρευνες του πωλητή, οι οποίες παραδίδονται στο δικηγόρο του αγοραστή με τους τίτλους ιδιοκτησίας	1-4 εβδομάδες
Σύνταξη των συμβάσεων και ανταλλαγή των συμβάσεων εφόσον έχουν συμφωνηθεί	1 ημέρα
Αίτηση προ-συμπλήρωσης με κατάθεση στο Κτηματολόγιο	Λιγότερο από 1 ημέρα
Συμπλήρωση και υποβολή της συναλλαγής γης και απόδοση του τέλους χαρτοσήμου ακίνητης περιουσίας	Λιγότερο από 1 ημέρα
Μεταφορά και τυχόν άλλες χρεώσεις, οι οποίες είναι καταχωρημένες στο Κτηματολόγιο	Λιγότερο από 1 ημέρα

Ενέργειες-Διαδικασίες Ηνωμένο Βασίλειο	Χρόνος που απαιτείται (μέρες)
Διαδικασίες υποβολής κατασκευαστικών εγγράφων	106

Διαδικασίες υποβολής εγγράφων για την Ηλεκτρική Ενέργεια	100
Διαδικασίες εγγράφων λήψης κυριότητας	30
Βασικές διαδικασίες έναρξης βιομηχανίας τροφίμων	5

Κεφάλαιο 5: Συγκριτική Αξιολόγηση

Όσον αφορά τη σύγκριση των διαδικασιών που απαιτούνται για την έναρξη λειτουργίας μιας βιομηχανίας τροφίμων στην Ελλάδα σε σχέση με τις πρακτικές που εφαρμόζονται στη Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο, μπορούμε να αναφέρουμε τα ακόλουθα:

- Αναφορικά με το χρόνο που απαιτείται για την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, στην Ελλάδα απαιτούνται 13 ημέρες, όταν ο αντίστοιχος αριθμός

στην Βουλγαρία ανέρχεται στις 18 ημέρες και στο Ηνωμένο Βασίλειο στις μόλις 4,7 ημέρες.

- Αντίστοιχα, ο αριθμός των απαιτούμενων διαδικασιών που πρέπει να πραγματοποιηθούν για την απόκτηση άδειας λειτουργίας στην Ελλάδα ανέρχεται σε πέντε διαδικασίες, όταν αντίστοιχα στην περίπτωση της Βουλγαρίας και του Ηνωμένου Βασιλείου ο αριθμός των διαδικασιών ισούται με τέσσερις.
- Τέλος, σε επίπεδο κόστους για την απόκτηση άδειας λειτουργίας, στην Ελλάδα απαιτούνται τουλάχιστον 360 ευρώ για την ολοκλήρωση όλων των παραπάνω διαδικασιών, όταν τα αντίστοιχα νούμερα για την Βουλγαρία είναι 40 - 50 ευρώ και για το Ηνωμένο Βασίλειο περίπου 50 ευρώ.

Από τα παραπάνω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι η Ελλάδα χρειάζεται περισσότερες ημέρες από το Ηνωμένο Βασίλειο, σε ορισμένους τομείς ολοκλήρωσης διαδικασιών, το οποίο βρίσκεται στην 6^η θέση στην κατάταξη Doing Business, ενώ και ο αριθμός των απαιτούμενων διαδικασιών είναι υψηλότερος από ότι στην περίπτωση των άλλων δύο χωρών, στοιχεία τα οποία αντανακλούν μια ανάγκη μείωσης της γραφειοκρατίας και περιορισμού των ημερών που απαιτούνται για την έναρξη μιας βιομηχανίας τροφίμων, ώστε με αυτό τον τρόπο να προωθεί η επιχειρηματικότητα αποτελεσματικότερα.

Αντίστοιχα, πρέπει να μειωθεί σημαντικά και το κόστος για την ολοκλήρωση όλων των διαδικασιών αυτών, καθώς τη δεδομένη χρονική στιγμή το κόστος έναρξης μιας επιχείρησης στην Ελλάδα είναι σχεδόν τέσσερις φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο κόστος στη Βουλγαρία και το Ηνωμένο Βασίλειο.

Όσον αφορά τις διαδικασίες που απαιτείται να πραγματοποιήσει ένας επιχειρηματίας που σκοπεύει να ιδρύσει μια βιομηχανία τροφίμων και σχετίζονται με το κομμάτι κατασκευαστικών αδειών των εγκαταστάσεων που πρόκειται να στεγαστεί η βιομηχανία, στην Ελλάδα απαιτούνται 8 διαδικασίες, όταν αντίστοιχα στην Βουλγαρία απαιτούνται 13 διαδικασίες, ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο απαιτούνται 8 διαδικασίες.

Από τα παραπάνω γίνεται φανερό, ότι όσον αφορά τις διαδικασίες που απαιτούνται για την απόκτηση όλων των αδειών που σχετίζονται με την εγκατάσταση της βιομηχανίας, η Ελλάδα απαιτεί ίδιο αριθμό διαδικασιών με το Ηνωμένο Βασίλειο, αν και για επιμέρους διαδικασίες όπως η απόκτηση σύνδεσης νερού στην Ελλάδα χρειάζονται κατά μέσο όρο 45 ημέρες, ενώ αντίθετα στην Μεγάλη Βρετανία ο αριθμός αυτός περιορίζεται στις 20 ημέρες.

Αναφορικά δε με το κομμάτι της ηλεκτρικής ενέργειας και της πρόσβασης της βιομηχανίας σε αυτή, στην Ελλάδα απαιτούνται 5 διαδικασίες, ενώ το χρονικό διάστημα για την παροχή σύνδεσης ρεύματος από την υπογραφή της σύμβασης και έπειτα υπολογίζεται στις 33 περίπου ημέρες, όταν τα αντίστοιχα νούμερα στη Βουλγαρία είναι 6 διαδικασίες και 37 περίπου ημέρες, ενώ τέλος στο Ηνωμένο Βασίλειο σε τέσσερις ημέρες και 59 περίπου ημέρες

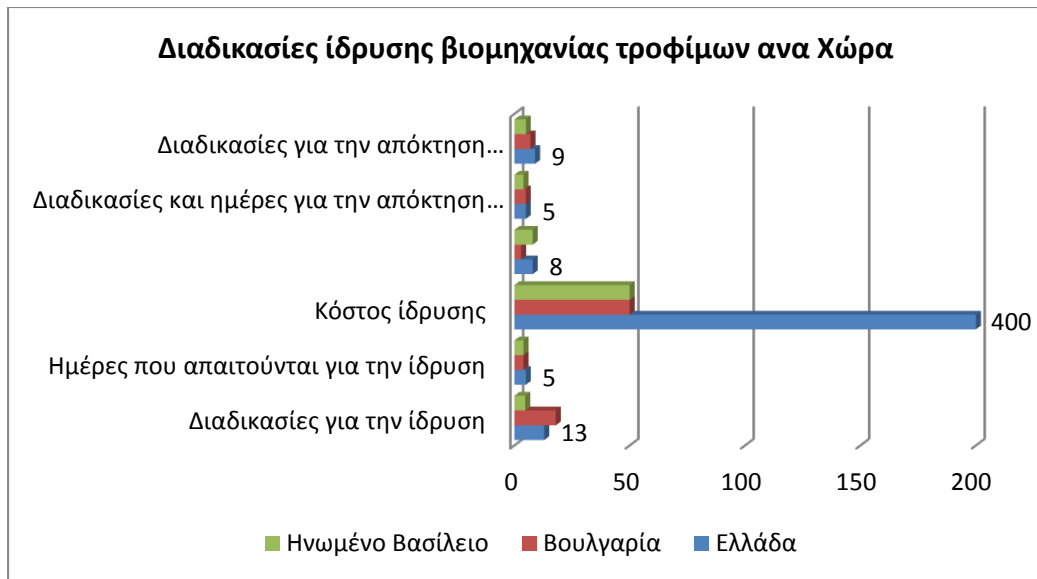
Από τα παραπάνω είναι σαφές, ότι όσον αφορά την πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα για μια νεοϊδρυθείσα βιομηχανία, η κατάσταση είναι περίπου ίδια στην Ελλάδα και την Βουλγαρία, ενώ όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ελλάδα απαιτείται μία παραπάνω διαδικασία, αλλά ο συνολικός αριθμός των ημερών για την έναρξη της σύνδεσης είναι μικρότερος από τον αντίστοιχο του Ηνωμένου Βασιλείου.

Τέλος, για την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων, όπου θα χτιστεί το εργοστάσιο της βιομηχανίας τροφίμων, στην Ελλάδα απαιτούνται 9 διαδικασίες, ενώ αντίστοιχα στην Βουλγαρία απαιτούνται 7 διαδικασίες και τέλος στο Ηνωμένο Βασίλειο μόλις 5 διαδικασίες, γεγονός το οποίο αποτυπώνει επίσης μια αυξημένη γραφειοκρατία στην περίπτωση της Ελλάδος.

Η γραφειοκρατία σχετικά με την απόκτηση της κυριότητας των εγκαταστάσεων, αν συσχετισθεί και με τα γραφειοκρατικά ζητήματα λόγω μεγάλου αριθμού διαδικασιών που αναφέρθηκαν παραπάνω για την απόκτηση άδειας λειτουργίας, για τις κατασκευαστικές άδειες και την πρόσβαση στο ηλεκτρικό ρεύμα, μας εξηγούν ξεκάθαρα τους λόγους για τους οποίους στην Ελλάδα δεν ευνοείται σήμερα η επιχειρηματικότητα όσον αφορά την ίδρυση μιας βιομηχανίας τροφίμων, λόγω κυρίως της μεγάλης πολυπλοκότητας της όλης διαδικασίας.

Συγκεντρωτικά τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα:

	Ελλάδα	Βουλγαρία	Ηνωμένο Βασίλειο
Διαδικασίες για την ίδρυση	13	18	4,7
Ημέρες που απαιτούνται για την ίδρυση	5	4	4
Κόστος ίδρυσης	>= 360 ευρώ	40 - 50 ευρώ	50 ευρώ
Διαδικασίες που πρέπει να υλοποιηθούν και σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις (π.χ άδειες ύδρευσης, αποχέτευσης, αρχαιολογίας κλπ)	8	3	8
Διαδικασίες και ημέρες για την απόκτηση πρόσβασης στο ηλεκτρικό ρεύμα	5	5	4
Διαδικασίες για την απόκτηση κυριότητας των εγκαταστάσεων	9	7	5

Μπορεί η χώρα μας σε ορισμένες περιπτώσεις να είναι μην απαιτεί μεγάλο χρονικό διάστημα για τις παρεχόμενες υπηρεσίες, συνάμα όμως ο όγκος των δικαιολογητικών σε σχέση με τις συγκριθείσες χώρες την καθιστούν αποτρεπτικό παράγοντα για τους νέους επιχειρηματίες.

Ο όγκος των δικαιολογητικών και η πολυπλοκότητα τους αναγκάζουν τους νέους επιχειρηματίες είτε να ιδρύσουν σε άλλες χώρες τις επιχειρήσεις τους είτε να ψάξουν τρόπους ώστε να προτείνουν μια πιο γρήγορη διαδικασία αποπεράτωσης της γραφειοκρατίας.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα - Προτάσεις

Δεν χωράει αμφιβολία, ότι η οικονομική κρίση που έχει πλήξει τα τελευταία χρόνια τη χώρα μας έχει επηρεάσει συνολικά την οικονομική δραστηριότητα στη χώρα, με αποτέλεσμα να χειροτερεύσει σημαντικά το επιχειρηματικό κλίμα. Οι βασικότεροι λόγοι, οι οποίοι οδήγησαν σε απροθυμία υποψήφιους επιχειρηματίας από την δραστηριοποίηση τους στη βιομηχανία των τροφίμων, αλλά και γενικότερα στις επιχειρήσεις υγειονομικού ενδιαφέροντος ήταν η ιδιαίτερα υψηλή φορολογία των βιομηχανιών σε συνδυασμό με την δυσκολία πρόσβασης τους σε τραπεζικό δανεισμό καθώς και στη μείωση του διαθέσιμου εισοδήματος των καταναλωτών, οι οποίοι αποτελούν τους δυνητικούς πελάτες μιας τέτοιας βιομηχανίας.

Επιπλέον, όσον αφορά το κομμάτι των διαδικασιών που απαιτούνται για την απόκτηση άδειας και την έναρξη λειτουργίας μιας τέτοιας βιομηχανίας στην Ελλάδα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η χώρα μας βρίσκεται αρκετά πίσω στο πεδίο αυτό, λόγω της έντονης γραφειοκρατίας και του μεγάλου αριθμού των διαδικασιών που απαιτούνται, με αποτέλεσμα να κινδυνεύει το όλο εγχείρημα των επιχειρηματιών να οδηγηθεί σε αποτυχία, προτού καν ξεκινήσει τη λειτουργία της βιομηχανία.

Παρόλα αυτά την τελευταία διετία διαφαίνεται μια βελτίωση του κλίματος της επιχειρηματικότητας, κάτι το οποίο αποτυπώθηκε και στο δείκτη Doing Business, όπου η Ελλάδα ανέβηκε στην 60^η θέση το 2016 έναντι 78^{ης} το 2013, λόγω κυρίως των μέτρων που ελήφθησαν σε πολιτικό επίπεδο για την απλούστευση των διαδικασιών ίδρυσης μιας τέτοιας βιομηχανίας, όπως ήταν για παράδειγμα το νομοσχέδιο για fast track διαδικασίες ίδρυσής, η παροχή διευκολύνσεων μέσα από την κατάργηση του ελάχιστου κεφαλαίου που απαιτούνταν παλαιότερα για τη σύσταση και ίδρυση μιας Εταιρίας Περιορισμένης Ευθύνης (Ε.Π.Ε), καθώς και για την σύσταση και ίδρυση μιας Ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρίας (ΙΚΕ).

Παρόλα αυτά απαιτούνται ακόμα πολλά να γίνουν, όπως για παράδειγμα:

- Απόκτηση άδειας λειτουργίας απλά και μόνο με μία υπεύθυνη δήλωση
- Μείωση του κόστους σύστασης με λιτό προτυποποιημένο καταστατικό χωρίς επαναλήψεις των όσων ρυθμίζονται απο το Νόμο (με εξαίρεση για όσους επιθυμούν αναλυτικό καταστατικό ή για περιπτώσεις εισφοράς ή συγχωνεύσεων.
- Ενίσχυση των Επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν νέες τεχνολογίες
- Σημαντικές παροχές ως προς τις εξαγωγικές επιχειρήσεις κυρίως μέσω διευκολύνσεων που αφορούν την επιστροφή φόρου προστιθέμενης αξίας
- Προσαρμογή φορολογικού καθεστώτος με στόχο την προσέλκυση νέων επιχειρηματικών επενδύσεων.
- Ανάδειξη του ρόλου της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση επιχειρηματικής νοοτροπίας

Στη βιωσιμότητα και εξέλιξη της ελληνικής επιχειρηματικότητας μπορούν να συμβάλουν οι δημόσιες πολιτικές με σαφή στρατηγική τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων, βασισμένη στην καινοτομική διαφοροποίηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με ενίσχυση των μηχανισμών άντλησης και εφαρμογής ιδεών από το διεθνή ανταγωνιστικό χώρο, επικέντρωση σε προγράμματα που εστιάζουν στη διαφοροποίηση με τη χρήση τεχνολογιών αιχμής και ενίσχυση των κατάλληλων και ικανών επιχειρήσεων για τη διεθνή ανταγωνιστικότητα.

Η ενότητα αυτή συνοψίζει ορισμένες προτάσεις, αποσκοπώντας στην αναβάθμιση των εν λόγω διαδικασιών , με κύριο γνώμονα την μείωση του απαιτούμενου χρονικού διαστήματος και την ελαχιστοποίηση του συνολικού κόστους.

Οι προτάσεις αυτές διαχωρίζονται σε δυο κατηγορίες:

α) βραχυπρόθεσμες,

όπου αναφέρονται προτάσεις οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν άμεσα, και

β) μακροπρόθεσμες,

όπου αναφέρονται προτάσεις για την εφαρμογή των οποίων απαιτούνται σημαντικές αλλαγές στην συνολική διαδικασία.

Πιο αναλυτικά:

α) Άμεσα Εφαρμόσιμες Προτάσεις

1) Αποσκοπώντας στη συντόμευση των διαδικασιών σύστασης, θα ήταν πιθανό να ενοποιηθούν ορισμένα από τα προαναφερθέντα στάδια. Στη διαδικασία σύστασης όσο των προσωπικών όσο και των κεφαλαιουχικών εταιριών, αναφέρθηκε ότι το καταστατικό σύστασης της εταιρίας πρέπει να θεωρηθεί και από το Ταμείο Νομικών αλλά και από το

Ταμείο Πρόνοιας Νομικών. Σε αυτή την περίπτωση, είναι δυνατό να ενοποιηθούν τα δυο αυτά ταμεία και να καταβάλλεται ένα ενιαίο τέλος.

2) Με την κατάθεση του αρχικού κεφαλαίου της εταιρίας στην τράπεζα, ο ενδιαφερόμενος μπορεί να καταβάλλει και το φόρο του ενός τοις εκατό (1%) επί αυτού για την εφορία, ποσοστό το οποίο θα παρακρατείται αυτόματα με την κατάθεση του αρχικού κεφαλαίου.

β) Μακροπρόθεσμες Προτάσεις

1) Η συνδρομή της τεχνολογίας και του διαδικτύου θα μπορούσε να αποδειχθεί καταλυτική στην συνολική διαδικασία σύστασης των επιχειρήσεων, μειώνοντας σημαντικά, τόσο τον χρόνο όσο και τον κόπο που απαιτείται σήμερα. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να υιοθετηθεί το παράδειγμα του Βελγίου, όπου, με την χρήση ηλεκτρονικών μέσων, απαιτούνται συνολικά τέσσερις (4) ημέρες για την ολοκλήρωση των διαδικασιών. Όπως προαναφέρθηκε στην πρώτη ενότητα, η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει συνολικά τρεις διαδικασίες.

Πιο αναλυτικά:

1η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Κατάθεση τουλάχιστον του είκοσι τοις εκατό (20%) του αρχικού κεφαλαίου στην τράπεζα (μέσω διαδικτύου ή προσωπικά) και παραλαβή βεβαίωσης η οποία δηλώνει ότι το ποσό το οποίο κατατέθηκε, κρατείται σε σφραγισμένο λογαριασμό.

Στα έγγραφα τα οποία ο ενδιαφερόμενος αποστέλλει ηλεκτρονικά ή καταθέτει προσωπικά στην τράπεζα, πρέπει να αναγράφεται πλήρως το αρχικό κεφάλαιο της εταιρίας, το οποίο όμως δεν είναι απαραίτητο να καταβληθεί εξ ολοκλήρου στην πρώτη κατάθεση.

2η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Κατάθεση του οικονομικού πλάνου της εταιρίας και συν-υπογραφή

με τον συμβολαιογράφο του καταστατικού σύστασης, ο οποίος βεβαιώνει και το γνήσιο της υπογραφής.

Το οικονομικό πλάνο περιγράφει και δικαιολογεί το αρχικό κεφάλαιο της εταιρίας, ενώ υποδεικνύει ότι το κεφάλαιο αυτό θα καλύπτει τα έξοδα της εταιρίας τουλάχιστον για τα πρώτα δυο χρόνια λειτουργίας.

3η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Εγγραφή στην αντίστοιχη εφορία και στον αντίστοιχο Οργανισμό Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών μέσω ενός φορέα ο οποίος ενοποιεί όλες τις αρμόδιες, για την σύσταση των επιχειρήσεων υπηρεσίες όπου, στην συνέχεια, ο ενδιαφερόμενος παραλαμβάνει τον αύξοντα αριθμό της επιχείρησης.

Σύμφωνα με τον αριθμό των εργαζομένων, τον εκτιμώμενο ετήσιο κύκλο εργασιών και τους μετόχους της εταιρίας, η εταιρία χαρακτηρίζεται ως μικρή, μικρομεσαία ή μεγάλη. Για μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η ενεργοποίηση της εγγραφής της εταιρίας μέσω του αύξοντα αριθμού είναι δυνατή μόνο εάν ο διαχειριστής της εταιρίας επιδείξει πτυχίο από σχολή διαχείρισης επιχειρήσεων ή προϋπηρεσία σε αντίστοιχη θέση. Επιπλέον, η εταιρία μπορεί να αποκτήσει το Α.Φ.Μ. της είτε μέσω της εφορίας (δεν υπάρχει καμία επιπλέον χρέωση), είτε μέσω του φορέα ο οποίος ενοποιεί τις αντίστοιχες δημόσιες υπηρεσίες (υπάρχει επιπλέον χρέωση πενήντα (50) ευρώ).

Η πρόταση αυτή μειώνει σημαντικά, τόσο τον απαιτούμενο χρόνο μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών όσο και το κόστος το οποίο επωμίζεται ο ενδιαφερόμενος, αλλά συμπεριλαμβάνει το κόστος δημιουργίας και εγκατάστασης

των ηλεκτρονικών υποδομών.

Ως δεύτερη πρόταση μπορεί να αναφερθεί η συντόμευση των διαδικασιών σύστασης των επιχειρήσεων, χρησιμοποιώντας ως παράδειγμα τις μόλις πέντε διαδικασίες οι οποίες εφαρμόζονται στην Γαλλία.

Πιο αναλυτικά:

1η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Προέλεγχος επωνυμίας μέσω του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Γαλλίας (Institut National de la Propriété Industrielle – INPI).

Ο προέλεγχος της επωνυμίας της επιχείρησης δεν είναι υποχρεωτικό να πραγματοποιηθεί πριν την εγγραφή της στο Επιμελητήριο, όμως μπορεί να προκύψουν νομικές συνέπειες εάν δεν έχει πραγματοποιηθεί ο προέλεγχος και διαπιστωθεί ότι η επωνυμία χρησιμοποιείται και από άλλη εταιρία.

2η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Κατάθεση αρχικού κεφαλαίου.

Το αρχικό κεφάλαιο κατατίθεται στην τράπεζα εντός οκτώ ημερών από την συγκέντρωσή του, ενώ κρατείται σε σφραγισμένο λογαριασμό μέχρι την ολοκλήρωση των διαδικασιών.

3η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Σύνταξη και δημοσίευση περίληψης του καταστατικού της εταιρίας. Στην περίληψη του καταστατικού πρέπει να αναγράφεται η επωνυμία της επιχείρησης, το όνομα του διευθυντή, το μετοχικό κεφάλαιο και η εφορία στην οποία ανήκει. Ο ενδιαφερόμενος ύστερα από την κατάθεση της περίληψης του καταστατικού για δημοσίευση, αποκομίζει απόκομμα το οποίο επιδεικνύει την προγραμματισμένη δημοσίευση.

4η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Αίτηση εγγραφής στο Κέντρο Επιχειρηματικών Διατυπώσεων (Centre de Formalités des Entreprises (CFE)), το οποίο αναλαμβάνει την προώθηση των απαραίτητων εγγράφων στους αντίστοιχους φορείς.

Το Κέντρο Επιχειρηματικών Διατυπώσεων αναλαμβάνει την προώθηση των απαραίτητων εγγράφων στο Μητρώο Επιχειρήσεων, στη Στατιστική Υπηρεσία, στην Εφορία, στον αντίστοιχο Οργανισμό Ασφάλισης, Ελευθέρων Επαγγελματιών, στον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, στο Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και όπου αλλού είναι απαραίτητο. Τα έγγραφα καταθέτονται στο Κέντρο Επιχειρηματικών Διατυπώσεων από τον ενδιαφερόμενο σε ένα και μόνο φάκελο, το οποίο στην συνέχεια υποχρεούται να προωθήσει τα έγγραφα αυτά άμεσα, και να αποκτήσει έναν αύξοντα αριθμό για την εταιρία ο οποίος θα χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων και από την εφορία. Επιπλέον, το Κέντρο είναι σε θέση να παρέχει στον ενδιαφερόμενο αποδεικτικό το οποίο δηλώνει την σύσταση της επιχείρησης, χωρίς να χρειάζεται να περιμένει ο επιχειρηματίας για την αποστολή των εγγράφων και την έκδοση του αύξοντα αριθμού, ώστε να ξεκινήσει την λειτουργία της επιχείρησής του.

5η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ: Αγορά βιβλίων και θεώρηση βιβλίων και στοιχείων από το Εμπορικό Δικαστήριο της Γαλλίας.

Η αγορά των βιβλίων της επιχείρησης μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε από το Δικαστήριο είτε από εξειδικευμένα καταστήματα. Επιπλέον, παρέχεται και η δυνατότητα ηλεκτρονικής προσκόμισης των βιβλίων για θεώρηση, όμως

χρησιμοποιείται σπάνια καθώς υπάρχει η πιθανότητα μεταποίησης των εγγράφων κατόπιν της θεώρησης.

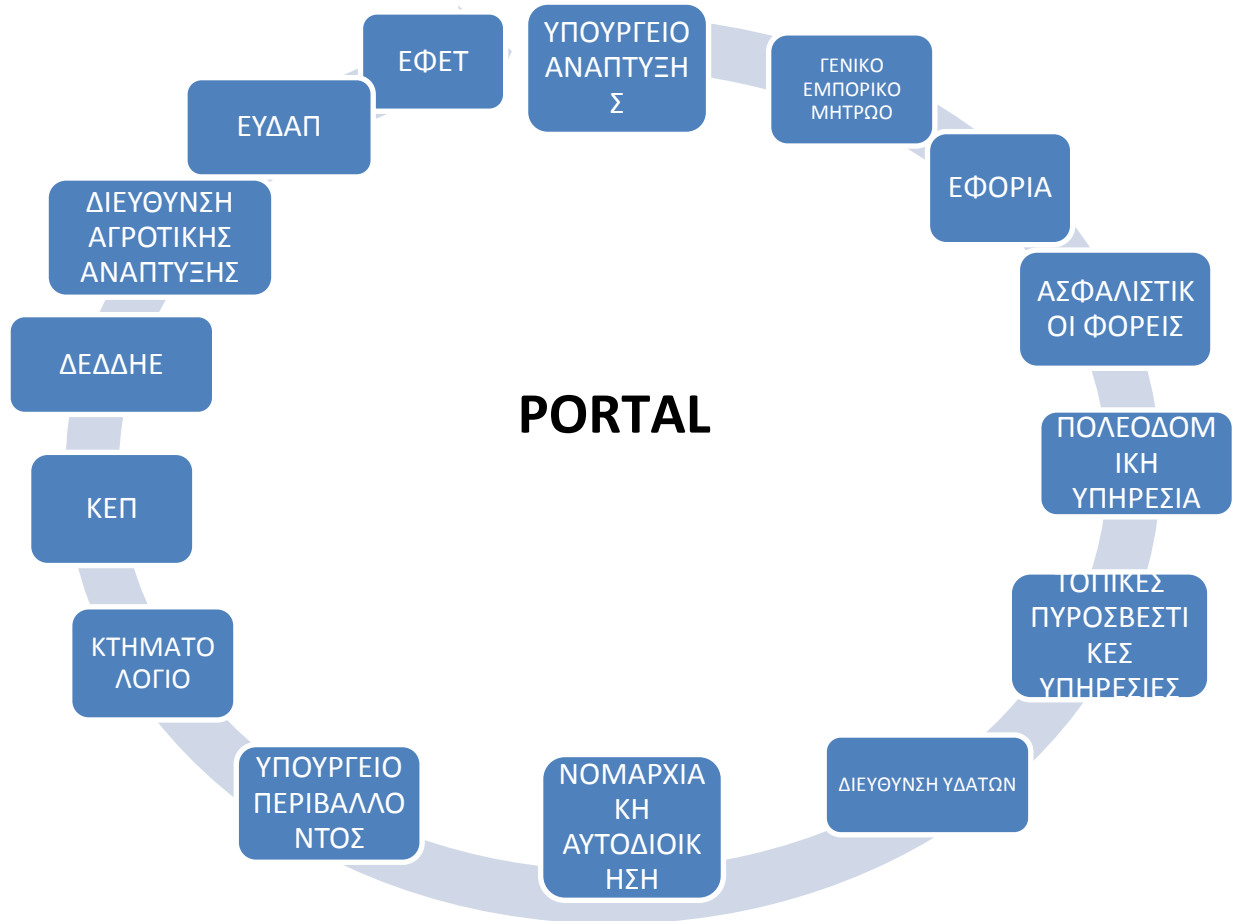
Η συνολική διάρκεια των προαναφερθέντων διαδικασιών είναι μόλις επτά (7) ημέρες μέχρι την ολοκλήρωσή τους, γεγονός το οποίο συμβάλει σημαντικά στην δραστική μείωση τόσο του κόστους, όσο και του χρόνου του οποίου καλείται να διαθέσει ο ενδιαφερόμενος. Η απλούστευση και, ως συνέπεια, η πλήρης διαφάνεια των διαδικασιών σύστασης των επιχειρήσεων, συμβάλλουν στην προσέλκυση και την προστασία των επενδυτών, ενισχύοντας την εγχώρια οικονομία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων.

3) Δημιουργία Portal Ίδρυσης και Λειτουργίας Νέων Επιχειρήσεων

Μέσω της δημιουργίας ενός διαδικτυακού portal θα μπορούσαν να απλουστευτούν οι διαδικασίες ίδρυσης μια νέας επιχείρησης καθώς και να μειωθεί ο χρόνος ολοκλήρωσης των διαδικασιών που χρειάζονται.

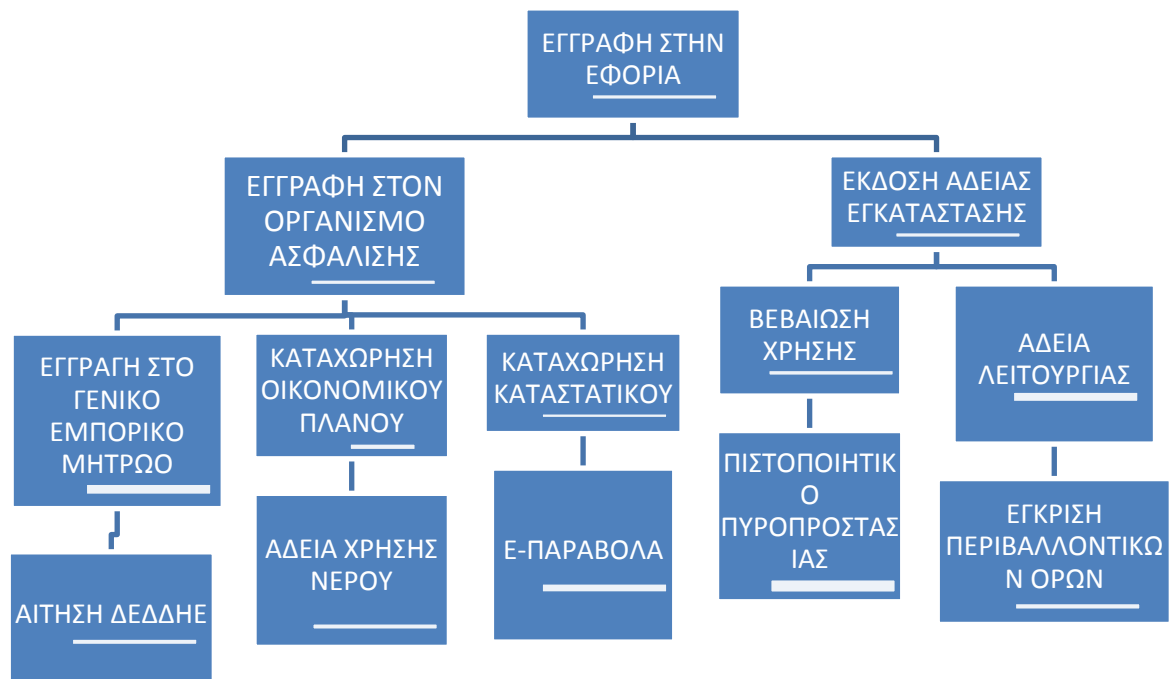
Όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς θα πρέπει να δημιουργήσουν βάσεις δεδομένων στον διαδικτυακό τόπο μέσω του οποίου θα μπορούν να επικοινωνούν ,ώστε να επιταχύνονται οι διαδικασίες έκδοσης πιστοποιητικών και άλλων απαραίτητων εγγράφων για την ίδρυση μιας επιχείρησης.

Εμπλεκόμενοι Φορείς Portal

Οι εμπλεκόμενοι φορείς όπως παρουσιάζονται στο παραπάνω σχήμα θα μπορούν να επικοινωνούν μεταξύ τους ηλεκτρονικά , έτσι ώστε να ανταλλάσσουν πληροφορίες και έγγραφα επιταχύνοντας τις διαδικασίες
Θα μπορούν να καταχωρούν αιτήσεις και να ενημερώνουν το Φάκελο του εκάστοτε ενδιαφερόμενο με τα απαραίτητα έγγραφα.

Διαδικασίες μέσω του Portal

Μέσω της διασύνδεσης των εμπλεκόμενων φορέων για την δημιουργία μιας νέας επιχείρησης θα δοθεί η δυνατότητα στους νέους επιχειρηματίες να μπορούν να παρακολουθούν την εξέλιξη του Φακέλου τους μέσω του Portal δημιουργώντας ένα Προφίλ Χρήστη και κάνοντας είσοδο στο διαδικτυακό τόπο του portal.

Ένα εξίσου σημαντικό χαρακτηριστικό του Portal είναι ότι θα δίνεται η ευκαιρία σε επιχειρηματίες της υπόλοιπης Ελλάδος να επιταχύνουν τις διαδικασίες ίδρυσης μιας νέας επιχείρησης καθώς θα μπορούν να έχουν ηλεκτρονική πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες χωρίς να πρέπει να χάσουν χρόνο με την μετακίνησή τους από τον τόπο διαμονής τους στην Αθήνα, ώστε να μιλήσουν με τους αρμόδιους Φορείς.

Μέσα λοιπόν από όλες αυτές τις προτάσεις παρατηρούμε ότι το internet και η δημιουργία ιστοσελίδων (portals), βοηθάει στην γρηγορότερη εξυπηρέτηση των νέων επιχειρηματιών χωρίς χρονικό κόστος. Ταυτόχρονα απλουστεύονται οι διαδικασίες για τη συγκομιδή των απαραίτητων δικαιολογητικών μέσω της συγχώνευσης των αρμόδιων αρχών προς όφελος των ενδιαφερομένων. Έτσι δημιουργείται ένα έναυσμα στους νέους να δημιουργήσουν την δική τους επιχείρηση γρήγορα και άμεσα με απλουστευμένες και σύγχρονες διαδικασίες.

Βιβλιογραφία

A. Ελληνική

- 1) Αγαπητός, Γ. (2004), «Εγχειρίδιο των Βασικών Οικονομικών Εννοιών», Προσωπική Έκδοση, Αθήνα.
- 2) Deakins, D. & Freel, M. (2007), «Επιχειρηματικότητα», Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- 3) Επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (2004), «Κανονισμός αριθμού 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την υγιεινή των τροφίμων», 29 Απριλίου 2004.
- 4) Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2016), «Θεσμικό πλαίσιο για τη σύσταση καθεστώτων Ενισχύσεων Ιδιωτικών Επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας - Σύσταση Αναπτυξιακού Συμβουλίου και άλλες Διατάξεις», αριθμός φύλλου 117, νόμος 4399, 22 Ιουνίου, 2016.
- 5) Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2011), «Απλοποίηση της αδειοδότησης τεχνικών επαγγελματικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επιχειρηματικών πάρκων και άλλες διατάξεις», νόμος 3982, 17 Ιουνίου, 2011.
- 6) Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, (2005), «Ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών - βιοτεχνικών εγκαταστάσεων στο πλαίσιο της αειφόρου ανάπτυξης και άλλες διατάξεις», νόμος 3325, 11 Μαρτίου 2005.
- 7) Ίδρυμα Οικονομικών και βιομηχανικών ερευνών (IOBE), (2016), «Επιχειρηματικότητα 2014-2015: Η δυναμική του επιχειρηματικού συστήματος στην Ελλάδα της κρίσης», ετήσια έκθεση, Φεβρουάριος 2016.
- 8) Ίδρυμα Οικονομικών και βιομηχανικών ερευνών (IOBE), (2015), «Βιομηχανία τροφίμων και ποτών», ετήσια έκθεση.
- 9) Invest in Greece, (2014), «Ίδρυση και λειτουργία βιομηχανικών – βιοτεχνικών εγκαταστάσεων, Νόμος 3325/2005».
- 10) Κακαρούχα, Π. (2008), «Εγχειρίδιο Επιχειρηματικότητας - για υποψήφιους και νέους επιχειρηματίες», Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα, Διαθέσιμο στο: <http://repository.edulll.gr/edulll/handle/10795/1167>
- 12) Κανελλόπουλος, Χ. (2000), «Διοίκηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επιχειρηματικότητα», Εκδόσεις Χαράλαμπος Κ. Κανελλόπουλος, Αθήνα

- 13) Κοινή Υπουργική Απόφαση 15523/2006, (2006), «Αναγκαία συμπληρωματικά μέτρα εφαρμογής των Κανονισμών (ΕΚ) υπ' αριθμ. 178/2002, 852/2004, 853/2004, 854/2004 και 882/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και εναρμόνιση της Οδηγίας 2004/41/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου», ΦΕΚ 1187. 31 Αυγούστου 2006.
- 14) Μητσιόπουλος Γ. (2002), «Χρηματοδοτική Μίσθωση (Financial Leasing), εκδόσεις το Οικονομικό, Αθήνα.
- 15) Τακόπουλος, Α. (2012), «Μορφές χρηματοδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων», Specisoft.gr.
- 16) Υπουργείο Εσωτερικών, (2007), «Οδηγός καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος», Αθήνα, Οκτώβριος 2007.

B. Ξενόγλωσση

- 1) Reynolds, P. & White, S. (1997), “The Entrepreneurial Process: Economic Growth, Men, Women, and Minorities”, Quorum, Westport.
- 2) World Bank, (2016), “Doing Business: Measuring Regulatory Quality and Efficiency”, Economy profile 2016 Bulgaria
- 3) World Bank, (2016), “Doing Business: Measuring Regulatory Quality and Efficiency”, Economy profile 2016 Greece.
- 4) World Bank, (2016), “Doing Business: Measuring Regulatory Quality and Efficiency”, Economy profile 2016 United Kingdom.

Γ. Ηλεκτρονική

- 1) <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/united-kingdom>
- 2) <http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/bulgaria/>
- 3) <http://www.ka-business.gr/pages/economicsandpolitics/12318/fast-track-kai-allages-sta-diadikastika-gia>
- 4) <http://www.opengov.gr/yyka/?p=1355>
- 5) <http://www.reporter.gr/Eidhseis/Ygeia/285932-%CE%9Deo-plaisio-gia-fast-track-adeiodothsh-epicheirhsewn-ygeionomikoy-endiaferontos>
- 6) <http://www.opengov.gr/yyka/?p=1359>
- 7) http://www.sbbe.gr/?page_id=1239

- 8) <http://www.cnn.gr/money/story/21969/espa-2016-ola-osa-prepei-na-gnorizete-gia-ti-xrimatodotisi>
- 9) <http://www.skiadas.gr/index.php/epi-trofimvn/adeia/10-adeia-sxediasmos/19-adeies-leitourgias-epixeiriseon-trofimon>
- 10) <http://www.opengov.gr/yyka/?p=1354>
- 11) <http://www.fpress.gr/epiheiriseis/item/38780-se-poia-thesi-vrisketai-i-ellada-sto-%E2%80%9Cdoing-business-2016%E2%80%9D>
- 12) <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/721803>
<http://www.doingbusiness.org/data/exploreconomies/greece/>
- 13) <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business>
- 14) <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/starting-a-business>